Štev. 19. V Ljubljani, v petek dne 12. maja 1922. Leto V.

DOMOVINA

Oglasi:
Za 1 mm × 60 inseratnega stolpiča mali Din 0·20, veliki D 0·30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0·50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.
Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine", Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:
Mesečno Din 1·—, četrtletno Din 3·—, polletno Din 6·—, celoletno Din 12.—.

Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte!

Skoraj v teku enega tedna se je dogodil na Slovenskem že drug slučaj, ki kaže posirovelost in brezsrčnost katoliške duhovščine v polni nagoti.

V Cerkljah pri Krškem je ubil klerikalec Jamnik Sokola Jurečiča. Tamošnji župnik Jaka Žust ga ni hotel cerkveno pokopati, ker je bil Sokol. Izgovarjal se je menda, da ni bil pred smrtjo pri velikonočni spovedi.

Na Jesenicah na Gorenjskem pa si je nesrečno končal življenje Alojzij Trošt. Tudi njega ni hotela duhovščina pokopati. Vse prošnje prizadetih so bile zaman. Na tisoče in tisoče, med njimi tudi take, ki so končali življenje na vrvi ali pa so si ga vzeli z zavžitjem strupa, je katoliška duhovščina že pokopala, Alojzija Trošta ni, ker je bil Sokol.

V Cerkljah in na Jesenicah sta blagopokojna vendarle prišla v zemljo, in sicer še na mnogo bolj svečan in ginljiv način kot bi to bilo, če bi jih pokopavala duhovščina. Veliko duhovnikov je, ki stoje ob odprtem grobu kakor mrzel kamen. Še grobokopi so prej ganjeni kot oni, ki navadno med tem, ko drugi ihtijo, le premišljujejo, kaj jim bo pogreb nesel in za koliko bodo siromašnim ali bogatim preostalim olajšali žepe. Le malo jih je, ki bi vsaj reveža zastonj pokopali. Zato pa ni nobenega dvoma, da sta bila oba pogreba, oni v Cerkljah in oni na Jesenicah, nad vse prisrčna in nad vse slavnostna. Sokolski starosta je pokopaval z ljubeznijo in iskrenostjo. Duhovščina naj kar nadaljuje svoje delo v započetem zmislu, in kmalu bodo tudi najbolj zaostali ljudje izpregledali, da je duhovnik pri pogrebu čisto odveč. V svetovni vojni je umrlo na sto in stotisoče vojakov in drugih ljudi brez duhovščine, ki je rajše sedela doma za bogato obloženo mizo ali pa v objemu z ženo ali pa hčerjo junaka, ki je morda istočasno umiral. Ljubljanski škof je sicer vojakom pred odhodom na bojno polje lepo pripovedoval, kako srečno in tolažilno je, če se umrje za Avstrijo v strelskem jarku. Duhovščina je pa vendarle rajša ostala doma in je na tihem žvižgala na nebeško kraljestvo, ki bi si ga lahko velikokrat v par dneh z lahkoto priborila na fronti.

Ko se bo ljudstvo naučilo mrliče pokopavati, bo počasi poskusilo, kako se novorojence krsti in kako se brez duhovščine sklepa zakon. Vse to je tudi na Slovenskem že bilo. Ricmanjci in kmečki občani iz Drage in Boršta so svoje dni zaradi krutosti in nasilnosti avstrijske vlade, ki je na pritisk visoke duhovščine stala na njeni strani in obrnila ost proti svobodi ljudstva, morali po dolgih in hudih bojih odnehati, danes pa niso več avstrijski časi. Katoliška duhovščina danes naravnost izziva k odporu, misleč, da bo to zanjo dobro. Pa se bo prokleto zmotila. Boljševizem, ki ga goji po kmetih, si bo najprej odprl tudi farovška vrata, za katerimi tiče še lepi zakladi, ne sicer ljubezni in miru, pač pa taki, ki se dajo tehtati in meriti. Odrekanje cerkvenih obredov državljanom, ki jih je na ta ali oni način dohitela nesrečna smrt, samo zato, ker niso bili pristaši klerikalne stranke, bo že itak mali ugled duhovščine, le še bolj potlačilo. Gospodje jugoslovanski katoliški škofje, ki se večkrat zbirajo v Zagrebu, da se pritožujejo čez vlado in državo, naj prej primejo za ušesa svoje kmečke pastirčke, da bodo delali po Kristusovih naukih, širili med narod ljubezen in mir, ne pa gojili še za mrtvimi slepo in strastno strankarsko sovraštvo. Dokler bo naša duhovščina namesto v službi Kristusa le v službi politične korupcije in nemoralnosti, naj nikar ne zahteva od države za svoje «delo» mastnih plač. Za te tiče je edinole na mestu Havličkov izrek: *«Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte!»*

Moč teme

Zgodovina nam poroča, da je bilo v nemških pokrajinah, kamor so seveda spadale tudi slovenske dežele, ker so bile pod nemško oblastjo, zaradi čarovništva na smrt obsojenih in po groznih mukah pomorjenih okrog 100 tisoč ljudi, ponajveč žensk. V gotovi dobi je bila vsa Italija, Francija, Nemčija, Anglija in Španija kakor eno samo ogljiko morišče. Skoro neverjetno se sliši, da so n. pr. v Nemčiji še v 18. stoletju obsojali ljudi zaradi čaravništva na smrt.

Kako so izgledale te čarovnice, si najlažje predstavljamo, če si ogledamo par takih slučajev. V Würzburgu so n. pr. zaradi čarovništva obsodili na smrt neko 70 let staro nuno, ki so ji tudi v resnici odsekali glavo in potem truplo sežgali. Da je dobila sloves čarovnice, ni bilo treba nič drugega, nego da jo je ena izmed njenih tovarišic na smrtno uro označila kot čarovnico.

Drug tak slučaj nam poroča o neki dekli. Obdolžena je bila, da je sinčku svojega gospodarja pričarala igle in kamenje v telo. Tudi njo so mučili, usmrtili in truplo pokopali pod vislicami.

Še bolj divjaško zveni poročilo iz leta 1756. Na Bavarskem so javno usmrtili neko 14letno deklico, ker jo je nekdo naznanil, da je napravila s hudičem nekakšno stavo.

Človeka pretresa mraz, ko vidi, v kakšni temi je blodilo človeštvo preteklih dob, s studom ga pa navdaja misel, da je vso to temo zavestno vzdrževal in pridno pospeševal klerikalizem. Duhovščina je hotela za vsako ceno imeti v rokah oblast in se je posluževala sredstev, ki so bila najizdatnejša. Govorila je ljudstvu o veri, o posmrtnosti, o dobrih in zlih duhovih ter ljudem tako omračila um in oplašila voljo, da niso znali in si niso upali samostojno misliti. S strani prosvitljenih posameznikov je bilo treba dolgotrajnih bojev in brezmejnih žrtev, preden se je posrečilo ukrotiti vlastiželjne gospode v črnih talarjih. Na grmadah so gorele nedolžne žrtve, bojevniki za napredek in prosveto, za svobodo vere in vesti, kakor n. pr. pri Čehih znani Hus. Pri nas Slovencih so ljudi, ki so nam hoteli dati vsaj duševno in narodno svobodo, kakor je bil Primož Trubar in njegovi tovariši, izgnali, njihove knjige, prve v slovenskem jeziku, ki so bile sad silnih žrtev in trudapolnega dela, pa je rimski klerikalizem v osebi ljubljanskega škofa Hrena javno na trgu sežgal.

Človek bi mislil, da so ti temni časi že daleč za nami in da je danes kaj

---

G. Keller - I. Albreht:

Romeo in Julija na kmetih

(Povest.)

Pripovedovanje te zgodbe bi bilo leno posnemanje, če ne bi povest temeljila v resničnem dogodku, kar dokazuje, kako globoko koreninijo v človeškem življenju one bajke, ki se nanje opirajo velika stara dela. Število takih bajk ni veliko, toda vedno se pojavljajo v novi obliki in prisilijo potem roko, da jih obdrži.

Ob lepi reki, ki teče pol ure oddaljena mimo Seldvile, se vzpenja prostran val zemlje in prehaja, sam dobro obdelan, v rodovitno ravnino. Daleč ob njegovem vznožju leži vas, ki premore marsikako veliko kmetijo, vzdolž po zložni višini pa so se pred leti druga poleg druge razprostirale tri krasne njive, kakor troje velikih trakov. Nekega solnčnega septemberskega jutra sta orala dva kmeta na dveh izmed teh njiv, in sicer vsak na eni krajni, srednji njivi pa je bilo videti, da že leta in leta leži pusta in neobdelana. Pokrrita je bila namreč s kamenjem in zz visokim plevelom in cel svet krilatih živalic je nemoteno brenčal nad njo. Kmeta pa, ki sta stopala ob straneh vsak za svojim plugom, sta bila sloka, koščena možakarja kakih štiridesetih let in sta izdajala že na prvi pogled trdnega, dobro preskrbljenega poljedelca. Nosila sta kratke hlače do kolen iz močnega cvilha, ki je bila v njem že sleherna guba neizpremenljiva in kakor v kamen vklesana. Kadar sta zadela na kako oviro in trdneje prijela za plug, so ob lahnem pretresu zamahedrali debeli srajčini rokavi, medtem ko sta gladko obrita obraza, le malo mežikaje, mirno in pozorno strmela predse v solnčno luč, premerjala brazde, ali pa se tudi včasih ozrla naokrog, če je kak oddaljen šum prekinil tišino pokrajine. Počasi in z nekakšno naravno ljubkostjo sta postavljala vedno in vedno nogo pred nogo. Nihče ni rekel besede, razen tedaj, kadar je morda kaj ukazoval hlapcu, ki je gonil brhke konje. Tako sta bila od daleč popolnoma enaka drug drugemu, kajti predstavljala sta prvotno lice pokrajine. Na prvi pogled bi jih človek mogel ločiti po tem, ker je enemu bingljal cof z bele kape naprej, drugemu pa je visel nazaj na tilnik. Toda to se je izpreminjalo, ker sta orala ravno v nasprotno smer. Ko sta se namreč vrhu hriba sešla in zopet stopala dalje drug mimo drugega, je sveži vzhodni veter tistemu, ki je šel proti vetru, vrgel cof nazaj, onemu pa, ki je šel po vetru, ga je prekopicnil naprej. Vsakokrat je nastopil tudi v sredi trenotek, ko sta plapolali bleščeči čepici kvišku v zrak in jezikali kakor dvoje belih plamenov proti nebu. Tako sta oba orala, tiho in mirno. Lepo ju je bilo videti v tihi, zlati septemberski krajini, ko sta vrhu hriba stopala tako drug mimo drugega, tiho in počasi, ter se polagoma oddaljevala drug od drugega, dokler nista, kakor dvoje zahajajočih zvezd, zašla in izginila za obočjem holma ter se čez dobršen čas zopet pojavila vrhu njega. Kdor izmed njiju je naletel pod brazdo na kamen, ga je z brezbrižno močnim zamahom vrgel na pusto njivo v sredini. Zgodilo se je to le redkokdaj, ker je bila srednja njiva obremenjena že z vsem kamenjem, kar ga je kdaj bilo mogoče najti na stranskih dveh. Tako je deloma minilo dolgo jutro, ko se je jel semkaj od vasi bližati ljubek, majhen voziček, ki je bil komaj viden, ko se je pričel pomikati navzgor po zložnem klancu. To je bil zeleno pobarvan otroški voziček, v katerem sta otroka obeh oračev, deček in mala dekliška stvarica, skupaj pripeljala predjužnik. Za vsakega je bil pripravljen v vozičku v rutico zavit dobršen kos kruha, kanglica vina s kozarci in še kakršenkoli priboljšek, ki ga je nežna gospodinja poslala pridnemu gospodarju. Poleg tega so bila zavita še raznotera, čudno oblikovana in nagrizena jabolka in hruške, ki sta jih spotoma nabrala otroka, in popolnoma naga čeča. Umazanega obraza in z eno samo nogo je sedela med kruhom kakor gospodična in se je udobno vozila. Po mnogih izpodtikljajih in odmorih je voziček nazadnje obstal vrh hriba, v senci mladega lipja, rastočega kraj polja. Zdaj je bilo mogoče natančneje ogledati oba mlada voznika. Deček je imel kakih sedem let, dekletce kakih pet in oba sta bila vedra in zdrava. Sicer ni bilo nič posebnega na njiju; kvečjemu to, da sta imela oba zelo lepe oči in deklica še zagorelo polt in čisto kodrasto temne lase, ki so dajali njenemu obrazu nekaj žarkega in iskrenega. Orača sta bila medtem zopet prišla na vrh in sta vrgla konjem malo detelje ter pustila vsak svoj plug v napol končani brazdi, sama pa sta

takega ali enakega nemogoče. Toda v resnici je drugače.

Tam pri Hrastniku nekje vstaja nova «vera», ki jo pridiguje neki Močnik v družbi z rudarjem Čegličem. V nedeljo 1. maja so ti novi «verniki» imeli že svojo «božjo službo«. Imenujejo se adventisti in njihova najgorečnejša želja je trpljenje. Zato je 30letna žena kmeta Žreblja na predvečer omenjenega bogoslužja stopila v kopo stružja, se polila z bencinom ter se zažgala. Nekaj časa je kričala, da ji ogenj dene dobro in da je tudi Kristus trpel, naposled pa si je le premislila in je skočila iz ognja naravnost v čeber vode. Ko jo je njen mož videl vso opečeno, je vzkliknil: »Srečna žena, ki ti je dano trpeti za Kristusa!« Nazadnje so vendar poklicali zdravnika, ki je izjavil, da so opekline tako težke in nevarne, da je prav malo upanja na rešitev.

Ali se vam ne zdi, ko čujete to bedasto grozovito zgodbo iz naše dobe, da je podobna onim o sežiganju čarovnic? Tisti, ki bi po svojem poklicu bili dolžni učiti ljudi zdravega in poštenega življenja, pa seveda še vedno hinavsko zavijajo oči in zdihujejo ljudem, naj le trpe na tem svetu, da jim ne bo treba na onem. Seve človek, ki ni nikoli trpel, lahko govori o trpljenju drugim, sam pa se smeje s polnim žepom in polnim trebuhom. Če pa je tako delo delo božjih namestnikov, o tem naj razmišljajo naši cenjeni bralci sami.

Z „Domoljubovih" gred

«Domoljub» se vedno bolj bliža tistemu rovtarskemu tonu, ki se ga poslužuje mariborska «Straža». Z lažmi, obrekovanjem in sirovostjo hoče ubiti med narodom še zadnji čut za poštenost; obenem pa se trudi s poneumnjevanjem vzeti ljudem vsako razsodnost. Tako bi postal narod zrel — za klerikalni hlev. Na drugi strani pa potem «Domoljub» milo javka o propadlosti in gojev, da preneha med narodom pigojev da preneha med narodom pijančevanje, pretepaštvo in podivjanost, ki se je po vojni razpasla, bi bil ta, da izginejo listi kot so n. pr. «Domoljub», «Straža», «Slovenski gospodar». Teh listov se sramujejo celo mnogi klerikalci, ki so poštenjaki.

V štev. 18. piše «Domoljub» v uvodniku: «Izželi in izmozgali so nas docela. Kar se da iz nas izvleči, so izvlekli in izvlečejo vsako mrvico sproti. Politično so nam zadrgnili vrat, da niti dihati ne moremo. Slovensko ljudstvo je postalo brezpraven berač, gospodarski in političen hlapec kapitalističnega in koruptnega Beograda, ki zida letos 4000 stavb, med njimi mnogo razkošnih palač — na račun izmozganih sužnjev... Beograd pa ni zadovoljen samo z gospodarskim in političnim hlapčevstvom. Hoče iti do dna. Treba je tudi zasužnjiti naše mišljenje, našo dušo, ki naj propade tako, da bo za vsako ceno vedno naprodaj. Treba je zato iztrebiti iz nas vero, ki je najmočnejša opora močnih in neustrašenih duš, treba nas je odtrgati od cerkve itd.» — Tako piše «Domoljub» in trapasti «Domoljubovec» bere to, ne verjame, ker vsega tega ne vidi, toda končno si v svojem babjevernem strahu pred farovžem misli: «V ‚Domoljub' pišejo žegnani gospodi, ki so Kristusovi namestniki — no potem bo že res.

To je poneumnjevanje ljudstva. Kdo hoče ljudem iztrgati vero, kdo ga izmozgava? Davki, ki jih plačujejo danes kmetje, so tako nizki, kot menda ne v nobeni drugi državi, in po vrednosti mnogo nižji, kot so bili v stari Avstriji, ako primerjamo vrednost denarja pred vojno in sedaj. Včasih je bilo 50 kron lep denar, danes ni tisoč nič, ker se tisoč kron danes mnogo lažje zasluži kot v mirnih časih 50 kron. Ako danes «Domoljub» s tem hujska, zlorablja na prav lopovski način nerazsodnost ljudi, razsodnejše pa s tem celo naravnost žali, ker jih ima za tako neumne, da misli, da ne znajo sami presoditi položaja. Tako «Domoljub» bogokletno laže in zavija v Kristusovem imenu.

Tako hujska «Domoljub» tudi zaradi slabega ravnanja z našimi vojaki. Ako se kje godi vojakom krivica, je čisto pravilno, da se poslanci zavzamejo za lepše ravnanje. Toda, ko so klerikalci vložili zaradi tega interpelacijo na vojnega ministra, niso navedli ničesar določnega, temveč se je takoj videlo, da so vložili interpelacijo v prvi vrsti le zaradi tega, ker je med vojaštvom prepovedan «Domoljub». Ne vemo sicer natančno, kaj je s to prepovedjo, vendar pa mislimo, da bi bilo za fante same zelo dobro, če bi ne čitali «Domoljuba» in ne nasedali njegovemu hujskanju, kajti tako nahujskani fantje storijo potem nepremišljena dejanja in mislijo, da smejo žaliti srbsko vojaštvo in oficirje. Kjer se godijo fantom krivice in se nelepo z njimi ravna, tam se naj napravi red. Za to smo brezdvomno mi kot vsakdo brez razlike stranke.

Da pa je klerikalcem pri tem v prvi vrsti za hujskanje in za strankarsko agitacijo, naj služi sledeča «Domoljubova» vest pod naslovom «Prizor s ceste»: V soboto sem šel po ozki ljubljanski ulici. Nasproti mi pride starejši mož — delavec. «Gospod, nekaj bi vas prosil». — «Prosim.» — «Poslušajte! Moj sin je šel dne 19. decembra 1921. k vojakom doli v Macedonijo — v Bitolj. Vsled mraza so mu zrmznile noge in pred tednom dni sem zvedel, da so mu obe nogi odrezali. Teden dni že jokam, da že več ne morem. Gospod, molite zanj!» Mene je pretresla grozna vest, ganilo me je delavčevo zaupanje in v srce se mi je zasmilil stari možakar — saj ga drugače ne poznam (!) — kateremu so se zopet vlile solze po razoranem licu. Izrazil sem mu svoje srčno sočutje in mu obljubi izpolniti prošnjo. K tej «Domoljubovi» vesti, ki je preračunano ganljiva, pripominjamo sledeče: Ako je resnična, potem je bila dotičnega uradnika, oziroma zunanjega dopisnika dolžnost, da bi se potrudil izvedeti za ime dotičnega vojaka in opozoriti poslance na ta slučaj, da interpelirajo vojnega ministra. Ker reče pisec, da možakarja niti ne pozna, opravičeno dvomimo o resničnosti notice. Ako nam «Domoljub» pove ime vojaka in nam ta slučaj razjasni, se bomo tudi mi zavzeli za vojaka drugače, ne samo s hinavsko obljubo, da bomo molili zanj, kot je to obljubil «Domoljubov» pisec. «Prizor s ceste,» če se je sploh pripetil, se seveda gotovo ni vršil tako, kot je opisan, temveč je ta notica le preračunana in namenjena za tercijalke, da se tudi pri teh s pobožno zavitimi groznimi storijami, mnogokrat sploh izmišljenimi, vzbuja mržnja proti Srbom. Preplašene tercijalke potem javkajo: «Jej ti Srbi, o jej Macedonija, Bitolj, kako grozno!» Mržnjo proti Srbom še vedno goji «Domoljub» kakor svojčas v stari Avstriji, ko ni imel niti ene tople besede za vse grozno trpljenje naših vojakov. Ako kdo misli, da se je «Domoljub» poboljšal in se danes zavzema v resnici za vojake, se pa moti? Prečitajte samo pazno vsako tako izmišljeno, pretirano ali tudi resnično prigodbo, pa boste videli, da «Domoljubu», oziroma klerikalcem ni za to, da se fantom položaj izboljša, temveč zlorabljajo te le za hujskanje proti državi, čeprav država ni pri tem nič kriva, če se dobi kje kak oficir, ki ne ravna lepo z vojaki. Poiščite imena dotičnih oficirjev in pred parlament z njimi.

V zadnjem času je «Domoljub», ki je poprej samo kritiziral, začel tudi prinašati izmišljene uspehe klerikalnih poslancev za naš narod. Bržkone so se ponekod klerikalni pristaši začeli buniti in zahtevati, da prinesejo klerikalni poslanci tudi kaj črnega na belem iz Beograda in da jim dosedanje klerikalno brezdelje nič ne koristi. Ker klerikalni poslanci vsled svojega malega števila poslancev v Beogradu do pravih uspehov priti ne morejo, so se začeli dičiti s pavovim perjem in «Domoljub» ve večkrat povedati, kako da klerikalni poslanci hrupno in odločno nastopajo za narodove «koristi». O teh hrupnih in odločnih nastopih seveda v Beogradu nihče ničesar ne ve, ravno tako tudi ne o uspehih, toda «Domoljub», katerega častilci niso preveč brihtni, lahko natveze tem, kar hoče, saj mu vse verjamejo.

Laži in zavijanj ima «Domoljub» toliko, da mu ne moremo na vse odgovarjati. «Domoljub» kaže s tem le, da je še vedno star. Med vojno je hujskal na vojno proti Srbom in nič protestiral, ko so avstrijski generali mučili na najbolj krut način vojaštvo in ga gonili v klavnice, danes pa, ko ni več vojne, pa neti sovraštvo proti Srbom s tem, da jim natveza vse nerodnosti in nerednosti, pa naj jih je zakrivil kdorkoli.

«Domoljub» bo seveda odgovoril, da ni proti Srbom kot narodu, temveč le proti kliki v Beogradu. *Saj* se poznamo. Gg. okoli «Domoljuba» naj le gredo med ljudi in jih vprašajo, kako razumejo «Domoljubovo» gonjo.

Gospodarstvo s premoženjem podobčin

Zakonodajnemu odboru so bile predložene vse naredbe, ki so izšle od prevrata sem. Zakonodajni odbor je revidiral uredbo o volitvi v občinska zastopstva (občinski volilni red,

---

se kot dobra soseda skupaj podaja malicat in sta se pri tej priliki šele prvič pozdravila. Doslej namreč še nista izpregovorila besede ta dan.

Ko sta moža tako počasi malicala in v blagohtni zadovoljnosti delila prigrizek z otrokoma, ki se nista ganila z mesta, dokler je bilo kaj jedi in pijače, sta blodila s pogledi blizu in daleč okrog in sta gledala med gorami pred seboj ležati dimasto bleščeče mestece. Obilo kosilo, ki so ga dannadan pripravljali Seldvilčani, je namreč dvigalo daleč v daljavo preko njihovih streh srbrnkast dim, ki je smehljaje plul ob gorah.

«Ti seldvilski capini zopet dobro kuhajo!» je rekel Manc, eden izmed kmetov, in drugi, Marti, je odvrnil:

«Včeraj je bil eden zaradi tele njive pri meni.»

«Od okrajnega sveta? Pri meni je bil tudi!» je rekel Manc.

«Tako? In je najbrž tudi menil, da naj bi ti uporabljal zemljo in plačeval gospodom najemnino?»

«Seveda. Dokler ne bi bilo odločeno, čigava je njiva in kaj je treba začeti ž njo. Jaz pa sem se lepo zahvalil za to, da bi za druge izboljševal to divjino. Rekel sem, naj le kar prodajo njivo in spravijo izkupiček, dokler ne najdejo lastnika, kar se pač nikdar ne zgodi. Kar namreč enkrat leži v pisarni v Seldvili, za to je vedno dovolj časa, vrhutega pa je tudi težko priti stvari do dna. Toda capini bi se radi malo posladkali z najemnino, kar bi seveda lahko storili tudi z izkupičkom. Ali midva bi že gledala, da ne bi tirala stvari preveč kvišku, pa bi potlej vsaj vedela, kaj imava in čigava je zemlja!»

«Popolnoma enako mislim tudi jaz in sem nekako podobno odgovoril tisti veternici!»

Trenotek sta pomolčala, potem pa je Manc zopet povzel besedo:

«Škoda je pa vendar, da mora rodovitna zemlja ležati tako brez haska. Kar gledati ni mogoče. Kakih dvajset let že traja to in živ krst ne vpraša po zemlji. Na vasi namreč ni nikogar, ki bi imel kako pravico do njive, kam so prešli otroci onega malopridnega trobentača, pa tudi nihče ne ve.

«Hm,» je dejal Martin, «to je pač križ! Kadar pogledam črnega goslarja, ki se potepa zdaj med cigani, zdaj zopet po vaseh svira pri plesih, bi skoro prisegel, da je trobentačev vnuk, ki pa seveda ne ve, da premore še kako njivo. Kaj naj bi tudi počel ž njo? Mesec dni bi bil pijan, pa bi bilo zopet pri starem! Vrhutega pa — kdo naj bi si upal namigavati, ko vendar ni mogoče vedeti!»

«No, lep močnik bi si lahko skuhal iz tega!» je odgovoril Manc. «Saj imamo že s tem dovolj opravka, da ovržemo goslarju domovinsko pravico v naši občini, ko nam venomer hočejo to smet naprtiti na vrat. Če so se njegovi starši enkrat podali med cigane, naj še on ostane pri njih in naj uči kotlarje škripati na gosli. Kako naj pod milim bogom vemo, da je trobentačevega sina sin? Čeprav se mi zdi, da v zagorelem obrazu popolnoma spoznam starega, bi le dejal, kar se mene tiče: Človek je podvržen zmotam in najbolj zanikrn papirček, takole košček kakega krstnega lista bi bolj prijal moji vesti, nego deset grešnih obrazov človeških!»

«Ej, prav gotovo!» je rekel Marti. «Sicer pravi, da ni on kriv, če ga niso krstili. Ali pa naj potemtakem začnemo naš krstni kamen prenašati okrog po gozdih? Nak! Ta trdno stoji v cerkvi, zato pa je lahko prenesti mrliška nosila, ki vise zunaj na zidu. Na vasi nas je že itak preveč in nam bo kmalu treba dveh učiteljev.»

Tako sta kmeta končala razgovor in malico in sta vstala, da dovršita še ostanek dopoldanskega dela. Otroka pa, ki sta že skovala načrt, da pojdeta z očetoma domov, sta zapeljala voziček pod okrilje mladih lip in sta se podala nato raziskovat zapuščeno ledino; kajti ta čudna goščava je s svojim plevelom, grmičjem in s kupi kamenja pomenila zanju nekaj posebnega. Ko sta nekaj časa roko v roki pohajala sredi te zelene goščave in se igrala s tem, da sta zavihtevala sklenjeni roki preko visokega osatja, sta nazadnje sedla v njegovo senco. Deklica je jela pripravljati obleko iz trpotčevih listov in kmalu je imela čeča lepo, zeleno in nazobčano krilo. En sam mak je še cvetel v bližini in njegovo cvetko sta ji kot avbo poveznila na glavo in ga privezala s travo, da je bila zdajci mala stvarica kakor čarodejka, zlasti še potem, ko je dobila grlico in pas iz drobnih rdečih jagod. Nato sta jo posadila na visoko osatovo steblo in sta jo nekaj časa skupno ogledovala, dokler se ni deček naveličal in jo skamenjal na tla.

(Dalje prihodnjič).

ki je s kraljevim podpisom postal zakon. Ni pa bil predložen zakonodajnemu odboru v revizijo naš občinski red, ki je bil uzakonjen leta 1910. Vsled tega velja občinski red v stari obliki. Le v kolikor nasprotuje naš občinski red novemu občinskemu volilnemu redu, njegove določbe ne veljajo, ker tako določa § 58. novega občinskega volilnega reda.

Občinski red predpisuje za gospodarstvo s posebnim premoženjem sosesk (podobčin) tri gospodarje. Ločeno gospodarstvo se vodi navadno glede dela občine, ki ima svoje posebne naloge. Mala mesteca in trgi po kmetih, ki so bili svoj čas samostojne občine, so se združili z okolico v eno občino; gospodarstvo pa se je vodilo za mestece ali trg ločeno od ostalega. Trg ali mestece ima svoje posebne naprave in premoženje, katerega upravljanje se ne more izročiti v roke vse občine, v kolikor si interesi nasprotujejo ali pa nimajo zveze z ostalim delom občine.

Novi občinski volilni red sloni na čisto drugačni podlagi; glede volitve gospodarjev za soseske (podobčine) izrečno ničesar ne določa. Občinski red predpisuje, da se izvolijo za tri leta trije gospodarji za gospodarstvo s premoženjem podobčine. Za volitev se ima sestaviti pod županovim vodstvom izmed volilcev podobčine imenik volilcev. Ko so izvolili tri gospodarje in dva namestnika, se njih odbor konstituira s tem, da si izvolijo izmed sebe načelnika. V svojih sejah imajo nalogo posvetovati se in sklepati glede premoženja in imovine svoje podobčine ali soseske v zadevah, kakršne so glede vse občine sicer izročene v sklepanje vsemu občinskemu odboru.

Ker so vse določbe občinskega reda, ki nasprotujejo predpisom novega volilnega reda neveljavne, se mora torej tudi volitev gospodarjev izvršiti v zmislu novih načel, torej po proporcu (razmernosti). Tudi za volitev gosspodarjev se mora torej vršiti postopanje ravno tako kot pri volitvi vsega občinskega odbora: po obveznih kandidatnih listah. Župan bi moral sestaviti volilni imenik na ta način, da izbere iz volilnega imenika vse občine volilce, ki stanujejo glasom tega imenika v podobčini (soseski). Nato bi moral razpoložiti imenik predpisano dobo, na kar bi se lahko vlagale reklamacije itd., vse v zmislu novih predpisov volilnega reda. Nejasno, oziroma nerešeno, je ostalo vprašanje, ali naj se volita natanko po predpisu občinskega reda samo dva namestnika ali trije — in če se volita dva namestnika, kaj se zgodi, ako po proporcu dobi ena lista dva gospodarja, ena enega, z namestnikoma: dobi li močnejša oba namestnika ali samo enega. Na ta slučaj se v novem volilnem redu ni oziralo. Prideliti močnejši listi tudi oba namestnika bi bilo krivično. Izvolitev treh namestnikov pa bi nasprotovala občinskemu redu, kateri se v tej točki ne more smatrati za razveljavljen, če hočemo zakon spoštovati natanko po besedi.

Ker so gospodarji za podobčine važni in jih ni mogoče kratkomalo odpraviti, so prišli občinski odbori v zadrego. Večinoma so si pomagali do sedaj po domače s tem, da so pustili delati naprej in odločati gospodarjem prejšnjega občinskega odbora. Okrajna glavarstva se za vprašanja ne zanimajo veliko; pri njih smo vajeni, da ustrele pri vsaki pravno nekoliko bolj zavozljani stvari v občinskih zadevah par kozlov, predno se najde prava rešitev. Pokrajinska uprava bi morala glede gospodarjev podobčin dati vsakakor jasna navodila, da prepreči zavlačevanje, napakke, neodločnost okrajnih glavarstev in ustanovi enako postopanje v vseh okrajih v tem vprašanju. Če za to nima jasnih določb v besedilu zakona, naj si pomaga mimo zakona, samo da ne bo proti zakonu. Negotovost pa mora nehati in biti omogočena takoj izvolitev gospodarjev, kjer so potrebni.

Dvomi ob nadomestnih volitvah

Vsled razveljavljenja komunističnih mandatov se bodo v bližnjih tednih vršile v zmislu predpisa novega volilnega reda v nekaterih občinah nadomestne volitve. Celoten občinski odbor se ima voliti na novo samo tam, kjer so tvorili komunistični odborniki sorazmerno večino.

Nastalo je vprašanje, ali more biti kandidat na kandidatni listi za nadomestne volitve oni, ki je že izvoljen za namestnika. Pri nekem okrajnem glavarstvu so dobili za pojasnilo vprašujoči volilci odgovor, da namesnik ne sme kandidirati pri nadomestnih volitvah za odbornika. To stališče ne more veljati. V zakonu se zastonj išče podlaga za tako razlago. Namestnik lahko odpade ne samo vsled smrti ali odstopa, ampak tudi z izvolitvijo za odbornika. Njegovo namestniško mesto zavzame v tem slučaju njegov naslednik v prvotni kandidatni listi.

Če sodimo učenost okrajnih glavarstev po tem, kar se neprestano izve z raznih strani o občinskih zadevah, ne moremo ravno visoko ceniti sposobnosti raznih referentov na okrajnih glavarstvih. Namesto, da hodite po pojasnila in nasvete h glavarstvom, obrnite se raje ustno ali pismeno na «*Samoupravo*» v Ljubljani, Narodni dom, I. nadstropje, kadar potrebujete nasveta ali pomoči v občinskih zadevah.

Ameriško pismo

Cleveland, Ohio, aprila 1922.

Draga «Domovina»! Kakor si že poročala, je pri nas prepovedano točenje in prodajanje alkoholnih pijač. Severno od Združenih držav pa leži Kanada in njeni prebivalci so državljani Anglije, zato ga lahko srkajo, kolikor jim je drago. Ker je izkušnjava blizu, so začeli naši detektivi sumničiti, da morda ljudje iz Kanade pod roko pomagajo nam v Združenih državah z rujno kaplico. Kar se jim je zdelo, je bilo tudi res. Komaj so malo začeli paziti na to reč, so zaplenili kar naenkrat 25 sodčkov rženega žganja in nebroj steklenic raznih drugih alkoholnih pijač.

Za prestop alkoholne prepovedi so določene precej občutne kazni od sto do tisoč dolarjev, vrhu tega še zapor. Škoda denarja, ki ga morajo naši ljudje tako zmetati proč! Kajti to že moram povedati, da naši ljudje tudi v Ameriki radi zvrnejo kak požirek, pa naj bo to še tako prepovedano. Nekateri so zaradi te prepovedi celo tako nesrečni, da jih obhaja želja po stari domovini. Če bi le tem od vas ne prihajala semkaj tako klaverna pisma. Kaj ne morete dopovedati godrnjačem, da je vojna napravila po vsem svetu nebroj gorja, da pa je v Jugoslaviji bolje nego marsikje na svetu.

Zadnji čas je tu v Whiting, Ond. Standard naredil ogenj nad dva milijona dolarjev škode. Več delavcev je bilo ubitih in poškodovanih.

V našem mestu je bilo v palači «Hanna» pokradenega nedavno za 50.000 dolarjev kar pri belem dnevu.

Reke tu zelo naraščajo in povzročajo ob nalivih ogromno škodo. Tako je reka Illionis pregnala 5000 ljudi iz njihovih domov.

Ameriški Slovenci zelo občutimo pomanjkanje tesnejših zvez z Jugoslavijo. Marsikaj bi rabili od vas v stari domovini, kar bi bilo vam in nam v korist. Izmed mnogih predmetov naj omenim za enkrat samo razglednice, ki bi nam bile zelo dobrodošle.

«The Leslie & Judge Co.», New York, U. S. A. plača za vsako zanimivo fotografijo tri, za najzanimivejšo pa osem dolarjev. «The Times», New York, U. S. A., ravno tako. Slike morajo biti izvirne.

Naši ljudje delajo radi napačne naslove na pismih, namenjenih v Združene države. Pišejo namreč North Amerika. To je seveda— Kanada, last Anglije. Za Združene države je naslov United States of America — ali krajše U. S. of America — ali pa kar samo USA.

Vsled premogarske stavke je tukaj glede dela precej slabo. Več pa zopet pri priliki. — Z bratskimi pozdravi Dominik Hribar, 1255 E, 60 Street, Cleveland, Ohio, U. S. of America.

Politični pregled

V naših parlamentarnih krogih so mnenja, da se bo v narodni skupščini začela

razprava o državnem proračunu

dne 15. t. m. Razprava bi bila potem končana do konca junija Čas bi že bil, da se končno že prične razpravljati o državnem proračunu.

Zadnjo soboto in nedeljo so se zopet pričela v Genovi

pogajanja med italijanskimi in jugoslovanskimi delegati

glede izvedbe rapallske pogodbe. Naš zunanji minister dr. Ninčić se je poprej še dalje časa razgovarjal z angleškim ministrskim predsednikom Lloyd Georgeom, vsled česar so mnenja, da je poizkušal Lloyd George posredovati med Jugoslavijo in Italijo, da se spor glede izvedbe rapallske pogodbe čimprej reši. Italijani se precej vnemajo za to, da bi posredoval Lloyd George, ker jim je ljubša ta rešitev spora kot pa rešitev po švicarskem razsodišču, katerga predlaga Jugoslavija. Italijani, kot angleški prijatelji, se pač nadejajo, da jim bo Lloyd George pripomogel do povoljnejše rešitve spora. Mi pa moramo prejkoslej vztrajati na tem, da se izvede rapallska pogodba v vsem obsegu.

Genovska konferenca še ni končana in prišlo je vsled vprašanja Rusije

do hude napetosti med Anglijo in Francijo,

ki grozi razbiti genovsko konferenco. Francozi, ki so najhujši nasprotniki sovjetske Rusije, se ne morejo spoprijazniti s spomenico, ki je bila izročena ruskim zastopnikom na genovski konferenci. V tej spomenici so, kakor smo že poročali, postavljeni pogoji, pod katerimi bi bile razne države pripravljene pomagati pri obnovi Rusije. V tem vprašanju si zlasti nasprotujejo Angleži in Francozi. Dočim so Angleži zmernejši in spravljivejši, vztrajajo Francozi na trših pogojih za Rusijo. Med predsednikom francoske delegacije Barthoujem in angleškim ministrskim predsednikom, vodjo angleške delegacije, Lloydom Georgeom je prišlo baje že do osebnih razprtij, tako da oba državnika med seboj niti več ne občujeta.

Kakor poročajo francoski listi, se je med

Češkoslovaško in Rusijo

sklenila podobna pogodba kakor med Rusijo in Nemčijo. To vest samo beležimo, dasi ne verjamemo, da je resnična.

Dopisi

Kresnice. Javen ljudski shod na prostem je priredila demokratska stranka v nedeljo dne 7. maja na Kresniškem vrhu. Tamošnjemu županiku to ni bilo po volji, zato je pri jutranji maši rotil raz prižnice, naj se ljudstvo shoda ne udeleži, češ da se bo na njem vera uničevala. Kljub temu se je zbralo popoldne ob 3. uri na zborovalnem prostoru toliko udeležencev, da lahko trdimo, da so bili zastopani vsi prebivalci Kresniškega vrha. Shod je otvoril kresniški gerent g. Kos, ki je nato shodu predsedoval. Poročala sta gg. Majcen in Cimerman iz Ljubljane. Oglasil se je tudi g. Finzinger iz Šmartna. Poročila vseh so zborovalci z zanimanjem poslušali ter končno soglasno ugotovili, da so ostali ravno tako verni kakor so bili pred shodom. Izjavili pa so, da jim je le vera do župnikovih gospodarskih eksperimentov šla rakom žvižgat. Župniku se za brezplačno reklamo, ki jo je napravil za shod, iskreno zahvaljujemo in se za bodoče priporočamo.

Sokolstvo

Odsek za nabavo slavnostnih krojev. Jugoslovanski Sokolski savez v Ljubljani bo do I. jugoslov. sokolskega zleta v Ljubljani poskrbel po čim ugodnejših cenah članom slavnostne kroje. Cena za 1 kroj bo znašala največ 950 dinarjev. Podrobna navodila se bodo poslala posameznim društvom, ki naj najkasneje do dne 15. maja prijavijo člane, ki želijo kroje, na: Odsek za nabavo slavnostnih krojev Jugoslovanskega sokolskega saveza v Ljubljani.

Okrožni zlet novomeške sokolske župe se vrši dne 2. julija t. l. v Sv. Križu pri Kostanjevici.

40letnica Mozirskega Sokola se proslavi dne 20. t. m. z okrožnim zletom v Moziriu. Mozirski Sokol, ki se je pri ustanovitvi imenoval Savinjski Sokol, je med najstarejšimi sokolskimi društvi v Sloveniji.

Sokol Koroška Bela - Javornik, ki že drugo leto uspešno deluje, bo razvil 28. t. m. svoj prapor. Pričakuje se obilna udeležba.

Zdravstvo

ORIJENTALSKE ZAPOVEDI ZA ZDRAVJE.

1. Živi čim več mogoče na svežem zraku!
2. Jej meso samo enkrat na dan!
3. Kopaj se tuintam v vroči vodi!
4. Nosi obleko iz grobe tkanine!
5. Spi ne manj kot šest in ne več kot osem ur na dan, in sicer v temni sobi, poleti z odprtimi okni!
6. En dan v tednu počivaj!
7. Ogibaj se vseh nezmernosti strasti!
8. Oženi se!
9. Delaj po potrebi, a ne lenuhari!
10. Ne govori preveč!

*

z **Zadovoljnost in zdravje.** Znan pregovor pravi, da je najbogatejši človek tisti, ki najmanj želi. Mi bi lahko dodali temu še to, da je tak človek tudi najbolj zdrav. Kdor nima previsokih želja, je zadovoljen s položajem, v kakršnem je, in s tem, kar premore. Zadovoljnost pa dela človeka vedrega in veselega. Vse to seveda ugodno vpliva na človekovo zdravje. Hrana se prebavlja v tem slučaju laže in popolneje, človek bolje spi in ima sploh več volje do dela. Z eno besedo: zadovoljen človek, ki živi trezno in pametno, najbolj skrbi za svoje zdravje in bo tudi ostal najbolj zdrav.

Kmetijski glasnik

STROJ ZA POVZDIGO PRIDELKOV.

V kmetijstvu imamo različne stroje. Večji del jih rabimo za spravljanje in prigotavljanje pridelkov, kakor npr. kosilni stroj, mlatilnico, slamoreznico itd. Imamo pa tudi stroje, ki se rabijo za pospeševanje pridelkov. Tak stroj je — **sejalni stroj.** Temu stroju se imajo po naprednih deželah mnogo zahvaliti, ako imajo danes tako lepe pridelke. Sejalni stroj ni samo za velike posestnike, ampak je važen tudi za srednje in manjše posestnike.

Ročna setev je pri žitu zmeraj večalimanj pomanjkljiva in neenakomerna in zato so pomanjkljivi tudi žitni pridelki. Treba le, da pogledamo na naše strni n. pr. iz nekoliko vzvišenega mesta, da se prepričamo, kako neenakomerna je vsa setev in dosledno tudi stanje strni. Tukaj je strn pregosta, tam je zopet preredka itd. Povsod na njivi se lahko razločujejo prejšnje brazde, tako jih izdaja neenakomerna setev. Če se voziš z vlakom mimo žitnih njiv, se posebno lahko prepričaš, kako so naša žita pomanjkljivo posejana. Tej okolnosti je mnogo pripisati, ako so pridelki po naših krajih manj povoljni.

Vse drugačna je slika na njivah, kjer je bilo žito sejano **s strojem v vrste.** Kako enakomerna je tukaj vsa rast! Ne le enakomerna po celem njivskem prostoru, ampak enakomerna tudi po vsem razvoju žitnih rastlin! In to je nekaj naravnega. Sejalni stroj ima pač prednosti, ki jih ne moremo nikdar doseči z ročno setvijo in naj je sejalec še tako spreten. Veliko vredno je že to, da se mora zemlja za tako setev **skrbno pripraviti** in dobro zrahljati in poravnati, predno sejemo. Tukaj tudi ni mesta za ozke kraje, ampak le za široke kraje ali pa še bolje za ravno površje, brez vseh krajev in razorov. Ves njivski prostor se tedaj popolnoma obdela, popolnoma obseje in izkoristi. Drugič je pa to veliko vredno, da je vsa setev veliko bolj enakomerna in pravilna. Seme se po celem prostoru **enakomerno razdeli,** in kar je tudi važno, seme se tudi **enakomerno globoko** zagrne. Odtod tudi ta enakomerna rast in to enakomerno dobro vspevanje žitnih rastlin. Vse to pa vpliva tudi na bogatejše pridelke.

Zaradi teh velikih prednosti bi se morala strojna setev žita tudi pri nas vpeljavati. Dosedaj je znana le na velikem posestvu. Treba pa, da se z njo sprijaznimo tudi na naših boljših kmetskih posestvih. Tudi na manjšem posestvu je poklicana pomagati pri povzdigi dosedanjih pridelkov.

---

15 LITROV MLEKA NA DAN.

Krave, ki molzejo po teletu po 15 litrov na dan, so prav dobre molznice. Pri nas so take živali bolj redke. Dosti jih je pa po krajih, kjer se je povzdignilo vse mlekarstvo in je reja molznih krav zelo napredovala.

Krave, ki molzejo po teletu po 15 l, dajejo to množino mleka ne le vsled svoje ugodno razvite mlečnosti, ampak tudi **vsled močne krme,** ki jo dobivajo po teh krajih. Da se dan za dnevom izdela v vimenu po 15 l mleka — te tečne in na redilnih snoveh bogate pijače — je treba tudi močne krme, saj je mleko navsezadnje vendar le izdelek krme, ki mora imeti vse to v sebi, kar imamo v tečnem mleku.

Pri nas ne dobe krave tiste krme, ki bi bila potrebna za proizvajanje tolikih množin mleka. In zato je mlečnost slabša. Naše krmljenje je bolj pomanjkljivo in nedostatno, in temu dejstvu moramo poglavitno pripisovati, ako je mlečnost naših krav tako zaostala. Opozarjam pa na to iz sledečega vzroka.

Mnogo naših gospodarjev misli, da se da mlečnost izboljšati z vpeljavanjem dobrih molznih krav tujih pasem. Oni so mnenja, da je mlečnost pri teh živalih tako vkoreninjena in utrjena, da zadostuje zgolj pasma, da se zviša vsa mlečnost. Poznam gospodarja na Dolenjskem, ki je kupil iz tega namena lepo kravo montavonske pasme z zajamčeno molžo 15 litrov na dan. Prišla je naravnost s Predarlskega. Mož se je začel pa kmalu pritoževati, da mu molze krava komaj 10 litrov na dan. Pozneje se mu je začela molža še bolj krčiti. Nazadnje mu je šla krava tekom dobrega leta v nič, ker mu je obolela za splošno tuberkulozo. In takih slučajev bi se dalo navesti morda še kaj več.

Ako se je znižala molža v najkrajšem času od 15 na 10 litrov, potem je pripisati krivdo izpremenjenim razmeram vse kravjereje pri novem posestniku. Na Predarlskem je bila žival vajena na **solnčne in sočnate planinske pašnike,** na **zdravo gibanje** in **sveži zrak,** na Dolenjskem se je pa **zaprla v zaduhel, temen hlev, priklenjena ob slabi in premalo tečni klaji.** Ni čuda, da je na vse dobro vajena žival nazadnje podlegla.

S tem slučajem hočem pokazati, da nas ne sme zapeljevati visoka mlečnost tujih pasem tako daleč, da bi iskali naše rešitve in pomoči v reji tujih pasem. Kaj nam pomagajo najboljše tuje pasme, če nam manjka pogojev, da bi jih dobro redili. Veliko več bi lahko dosegli, če bomo s skrbnim odbiranjem domačih živali in z dobrim krmljenjem skrbeli, da se mlečnost izboljša. Boljše je, da zvišujemo mlečnost domačih krav, kakor pa, da jo znižujemo pri tujih pasmah, kakor se to danes pri nas godi.

PREDPORODNO KRMLJENJE.

Po nekaterih krajih imajo živinorejci navado, da dajejo visoko brejim telicam in kravam nekaj časa pred porodom **močna krmila.** To delajo s tem namenom, da se vime bolj razvija in da postane bolj mlečno. Drugod se zopet tako predporodno močno krmljenje zavrača, češ, da ni umestno, ker se v tem času živali najbolje počutijo ob navadni krmi, namreč ob samem dobrem in zdravem senu. Kakor znano, se začne blizu dovršenega razvoja mladiča v materinem telesu obračati vsa kri zopet v vime, kar ima za posledico, da začnejo krave (telice) pripuščati. Prevelik naval krvi v vime bi lahko v tem času več škodoval kakor koristil. Najlažje bi se pa to zgodilo, ako bi se začelo pokladati pred porodom še močna krmila, ker bi se na ta način močno pospeševal dotok krvi v vime.

Kakor smatramo za pravilno, če ne pokladamo proti zadnjemu koncu brejosti močnejših krmil, tako se lahko delajo vendar tudi izjeme. V gotovih slučajih je le dobro, če pokladamo nekaj časa pred porodom močnejšo krmo. Priporoča se to pri prvesnicah in takih kravah, ki so slabe molznice. Zlasti pa pri prvesnicah, pri katerih želimo, da se vime bolj razvije. V teh slučajih utegne močna krma ugodno vplivati na večjo delavnost vimena in dosledno tudi na boljši razvoj vimena.

Pri kravah pa, ki so dobre molznice, pa tega ne le ni treba, ampak bi nam lahko tako krmljenje škodovalo. Pri takih kravah se namreč vime že pri navadni krmi samoposebi zadostno razvije. Ravno tako napačno bi bilo močno krmljenje v tem času pri dobro rejenih in debelih kravah, ker bi se v tem slučaju prav lahko pojavila po porodu takoimenovana «poporodna vročnica», ki je silno nevarna.

Predporodno krmljenje naj se povsem tem ravna zmeraj po posebnih lastnostih posameznih živali. Močno krmljenje v tem času se ne da zagovarjati, ravno tako pa tudi ne pobijati, ker je to odvisno od posebnih lastnosti posameznih živali.

PAŠA ZA SVINJE.

Po mnogih krajih se pasejo svinje od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Kakor drugim živalim, ugaja paša tudi prašičem, saj je bila paša prvotna in glavna prehrana tem živalim. Izvrstno jim tekne mlada, sočna in lahko prebavna trava; ravno tako pa tudi mlada detelja in druga zelišča, ki rasto po pašnikih. Veliko več je pa danes takih posestnikov, ki redijo prašiče leto in dan po svinjakih. Z rejo v svinjakih so se te živali v marsičem zmehkužile in če so danes glede plemenenja v sorodstvu in drugih nevarnih bolezni tako občutljive, je to nemalo posledica nenaravne reje po svinjakih. Zaradi tega se poprijemajo pašne reje čim dalje bolj večji posestniki po naprednih deželah. Prvič je taka reja veliko cenejša in zaradi tega bolj uspešna, drugič je pa veliko bolj zdrava, vsled česar se živali tudi v zdravstvenem pogledu bolj utrjujejo.

Tudi pri nas je treba, da posvečamo pašni reji vso pozornost, kajti izključna hlevska reja ne more biti dobra, ne drugim živalim ne prašičem. Zlasti kraji, ki se pečajo z rejo plemenih svinj, bi morali na to paziti. Imamo sicer tudi pri nas kraje, kjer se v polni meri vpošteva potreba paše in kjer se plemene svinje tudi pasejo, kjer se porabi takorekoč vsaka prilika, da pridejo živali ven; imamo pa še veliko več takih svinjerejcev, pri katerih so živali obsojene na rejo po svinjakih in kjer se jim ne nudi prilike, da bi prišle ven in da bi se zunaj pasle in zadostno izprehodile.

Paša ima za prašiče vse tiste velike prednosti, kakor jih ima za plemene živali sploh. Zato naj se povsod poizkuša pridobiti tudi za prašiče potrebni prostor za pašo. Prašičem ugaja njivska in travniška paša. Izvrstno jim prija mlada trava in mlada detelja, zlasti domača. Če nimamo druge pašne prilike, naj se porabijo **trate in pašni prostori okrog doma.** Tja jih je seganjati, da dobe vsaj nekaj paše. Prva trava, ki raste po teh prostorih, jim vrlo dobro prija, kar se vidi tudi na tem, da se začne prašič po takih mestih takoj pasti. Zlasti mlade živali nam vidno dobro uspevajo zunaj na paši. Neobhodno potrebna je pa taka paša tudi za breje in dojne svinje. Za te je tako važna, da si uspešne reje pri teh živalih brez paše niti dobro misliti ne moremo. Reja na paši utrjuje te živali tudi najbolj proti vsem nevarnim boleznim, zlasti tudi proti prašičji rdečici.

STARA DETELJIŠČA ZA TRAVNIKE.

Semintja se puščajo stara deteljišča še naprej za košnje, tako da dobimo iz deteljišč nekake njivske travnike. Skoraj v vsaki občini naletimo na kak tak travnik. Izprememba starih deteljišč v travnike je sicer prav preprosta stvar, ki se poceni in hitro opravi, toda ravno tako je po drugi strani malo vredno, če si pomagamo na ta način do košenj, oziroma do travnikov. Kolikor manj je dela s tako izpremembo, toliko manj je tudi uspeha. Izkušnje nas uče, da dajejo opuščena stara deteljišča **premalo košnje.**

Po takih deteljiščih se dobre trave počasi prikazujejo in traja leta in leta, predno se nam ruša dobro zaraste. Zgodi se pa tudi to le v tem slučaju, če pomagamo z **dobrim gnojenjem.** Stoprav gnoj nam pomaga, da se začnejo širiti dobre trave in da se nam polagoma vgnezdijo visoke in trajne trave.

Prva leta se nam po takih prostorih pojavi še največ tiste drobne travniške latovke, ki nam raste v bolj ali manj gostih šopih; po tej rasti jo tudi lahko spoznamo. Druge dobre trave pridejo pa šele sčasoma. Razen z gnojenjem vplivamo v tem slučaju tudi s tem na izboljšanje ruše, da posejemo nekaj travnega semena.

Če hočemo imeti njivske travnike, je pač najboljše, da jih posejemo. Med deteljo je treba sejati tudi pripravna travna semena, slično kakor če delamo takoimenovane menjalne travnike. Pozneje, ko se nam košnje znižajo, ko nam izginejo deteljne rastline in kratko trajajoče trave, se lahko posejejo še druga dobra travna semena, da se ruša zopet zgosti. Seveda bo tudi v tem slučaju treba, da pomagamo z dobrim gnojenjem.

Današnji čas zahteva, da se zemlja do dobrega izkorišča, ne pa polovičarsko. Zemlja naj se skrbno izrablja in ne na ta način, da bi se stara deteljišča obračala še dalje za košnjo in izpreminjala na ta način v travnike. Če hočemo travnike v njivskih legah, potem jih je treba tudi kot take napraviti in zasejati, ne pa dobiti kratkim potom iz starih opuščenih deteljišč.

VPLIV LETOŠNJE MOČE NA KRMO.

Moker april je ugoden krmski letini. Trave kot plitvo vkoreninjene rastline potrebujejo za dobro rast več moče kakor druge rastline, zlasti v prvi dobi razvoja. Zato je mokra spomlad ugodna travniški letini. Opozarjati pa moram, da gre ta bujnejša rast na stroške kakovosti krme, t. j. na stroške tečnosti. Posebno velja to za kraje, kjer se travnikom nič ne gnoji in se pričakuje ves pridelek edinole od dobre letine, v tem slučaju od mokre spomladi in od ugodnega vremena v času košnje in spravljanja.

Letos imamo te moče že preveč, posebno na težki zemlji. Preveč pa tudi zaradi tega, ker je združena s hladnim vremenom, tako da se rastline niti dobro razvijati ne morejo. Ne trave niti drugi sadeži ne morejo ob takem vremenu dobro uspevati. Vsa rast nam zaradi tega zastaja. Ko nastopi gorko vreme, se bo trava hitro opomogla, toda dobili bomo krmo, ki bo, kakor je v takih letih običajno, vobče bolj prazna. Le travniki, ki so gnojeni, bodo delali izjemo. Travniki, ki so dobili v gnoju potrebni dušik in druge redilne snovi, nam bodo dali košnjo, ki bo odgovarjala in ki bo dosti tečna. V takih letih pa vidimo na travniku le obilnost košnje in to nam ugaja. Na to pa, kako je krma znotraj sestavljena in kako je tečna, malokdo misli. Naši gospodarji se za notranjo vsebino krmskega pridelka sploh premalo zmenijo. In vendar je to glavna stvar pri krmi.

Ni zadosti, da pridelamo le dosti krme, ampak gledati je tudi na to, da je krma dosti tečna, kajti navsezadnje je le tečnost merodajna za užitke, ki jih iščemo pri živini.

Želeti je, da se začno naši gospodarji pri travniških pridelkih zanimati zanaprej ne le za obilnost pridelka kakor dosedaj, ampak tudi za **tečnost krme,** ki je posebno važna za izboljšanje užitka pri živini, pa najsibo **mlečnosti, bolj uspešnega** razvoja ali kakega drugega užitka. Dosegli bomo to s **pravilnim gnojenjem** travnikov, ki je do danes po naših krajih še premalo razvito. Pri travniških pridelkih se zanašamo pri nas vse preveč na «letino», namesto da bi tudi sami posegli vmes in vplivali z dobrim gnojenjem na uspešnejši razvoj in večjo vrednost vsakoletnega pridelka.

Obrtni glasnik

OBČNI ZBOR ZVEZE OBRTNIH ZADRUG.

Deželna zveza Kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani je imela 7. t. m. svoj redni občni zbor.

Zvezni načelnik g. Engelbert Franchetti je ugotovil sklepčnost in otvoril zborovanje s pozdravom na vse navzoče. Posebej je pozdravil zastopnika trgovinskega ministrstva gg. dr. Pfeiferja in dr. Pekleja, zastopnika južnoštajerskih obrtnih zadrug g. Založnika, zastopnika trgovske in obrtniške zbornice gg. I. Mohoriča in dr. Plessa ter zastopnika Zveze trgovskih gremijev g. Zebala. Nato je podal obširno poročilo o zvezinem delovanju. Po dolgem mrtvilu med vojno in še po vojni se je začelo tudi med slovenskimi obrtniki novo življenje. Oživele so se obrtno-nadaljevalne šole in po prizadevanju Zveznega načelnika se je posrečilo tudi dobiti za vzdrževanje teh šol potrebne prispevke. Napravili so se nadalje koraki za uvedbo obrtnih tečajev, pospeševale so se ustanovitve novih in reorganizacije starih zadrug. «Obrtni vestnik», ki ima za Zvezo, zadruge in za obrtnike sploh vedno odprte predale, zaslužl, da ga obrtniki čim najbolj podpirajo in širijo.

Po tem poročilu, ki je bilo sprejeto z odobravanjem na znanje, je podal gospod Franchetti blagajniško poročilo.

Po predlogu g. Primožiča se je dal blagajniku absolutorij. Soglasno se je odobril tudi proračun, ki znaša celokupno 107.600 K izdatkov: za najemnino pisarne 1200 K, za kurjavo in razsvetljavo 8400 K, za poštnino 6000 K, za tiskovine 10.000 K, za plačo uredniku 36.000 K, za plačo uradnici 24.000 K, za potne stroške 20.000 K, za prispevek bolniški blagajni in pokojninskemu skladu 2000 K. Glede prispevkov za kritje proračunskih stroškov so bili navzoči različnega mnenja. Stavili so se razni predlogi in so bili nekateri mnenja, da je od načelstva predlagana vsota 40 K za člana previsoka in da jo nekatere zadruge ne bi mogle iztirjati. Slednjič je večina glasovala za predlog načelstva.

Nato je govoril g. Založnik o neugodnih prilikah v obrtništvu in naglašal, naj obrtniki polagajo veliko važnost na vzgojo obrtniškega naraščaja in na tesno organizacijo.

Po poročilu g. Franchettija o ustanovitvi mojstrske bolniške blagajne se je sklenilo, naj odbor to vprašanje temeljito prouči in stopi tozadevno v stik z Zvezo južnoštajerskih obrtniških zadrug in z Zvezo gostilničarskih zadrug.

G. dr. Pless je referiral o mojstrski preizkušnji in podal na kratko ves zgodovinski razvoj mojstrske preizkušnje. Pojasnil je določila sedaj veljavnega zakona ter povdarjal veliko važnost, ki jo ima mojstrska preizkušnja za ustvaritev solidne podlage za obrtništvo. Sklenilo se je, da Zveza napravi korake za omogočenje polaganja mojstrskih preizkušenj vsakemu obrtniku pri svoji ali sorodni zadrugi. Končno je omenil doktor Pless, da je treba opozoriti trgovinsko ministrstvo na zlorabo obrtnih pravic s strani nelegitimnih obrtnikov. G. Kordelič je s primeri dokazal, da vlada tozadevne pritožbe obrtnikov premalo upošteva. Na predlog g. Franchettija se sklene resolucija, ki poziva vlado, da nemudoma odredi, naj postopajo obrtna oblastva pri podelitvi obrtnih pravic najstrožje in naj pazijo, da se obrtni zakoni ne kršijo in nelegitimni trgovci strogo kaznujejo.

Sklenilo se je nadalje, da se Zvezin naslov spremeni iz «Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug» v «Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani».

V novi odbor so bili izvoljeni gg: Franchetti, Ravnikar, Kordelič, Kersnič, Babnik, Rogelj, Primožič, Speletič. Kot namestniki so izvoljeni gg: Gjud, Hlebš, More, Dolinar, Urbančič, Šeber. Iz izvenljubljanskih zadrug so se izvolil v odbor gg.: Kuhar Rudolf, Kranj; Ogrič Filip, Novo mesto; Simon Franc, Vrhnika; Novak Josip, Kranj. Za računska preglednika sta izvoljena gg. Jemec in Novotny.

Po poročilu g. Franchettija o kreditu za obrtno-nadaljevalne šole se je sklenilo odposlati vladi resolucijo, v kateri se bo povdarjalo, da kredit v znesku 300 tisoč kron, določen l. 1919. za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol več ne zadostuje in da se zahteva za leto 1922. v proračunu vsota 350.000 dinarjev, ker je drugače otvoritev teh šol v jeseni onemogočena V resoluciji je povdarjeno tudi, da obstaja Zveza pri zahtevi za podržavljenje teh šol.

Zveza je tudi proti temu, da se vse obrtne in strokovne šole v Sloveniji eventuelno podredijo višjemu šolskemu svetu.

Pri slučajnostih je med drugim govoril g. Iglič o važnosti obrtnih razstav za razvoj obrtništva in priporočal, naj se vsak obrtnik zanima za letošnje obrtne razstave v Sloveniji.

Nato je g. Franchetti zaključil zborovanje, nakar se je vršila odborova seja, na kateri se je izvolil za načelnika Zveze zopet dosedanji zaslužni načelnik Franchetti, za podnačelnika pa g. Ravnikar.

---

o **Zborovanje «Obrtnega društva za Novo mesto in okolico»** se je vršilo v nedeljo dne 30. aprila v novomeškem Narodnem domu. Obisk je bil polnoštevilen. Poročila odbora in posameznih odsekov so bila sprejeta z odobravanjem. Glede praznovanja 1. maja se je sklenilo, da se vztraja na stališču svobode in samostojnosti uslužbencev. Zanimiva je bila točka 18. dnevnega reda, tičoča se odgovora listu «Sedanjosti». Tozadevna resolucija se glasi: «Obrtniki, zbrani na mesečnem shodu «Obrtnega društva za Novo mesto in okolico», spoznavajoč potrebo močne, trdne in delavne, enotne obrtniške organizacije, izrekajo svoje popolno zaupanje delavnemu odboru ter se izrekajo za solidaren nastop vsega obrtništva v okviru «Obrtnega društva za Novo mesto in okolico» in «Obrtne organizacije za Slovenijo» ter ugotavljajo, da so sanje «Sedanjosti» pa ustanovitvi «Zveze» le pobožne želje gotovih neobrtnikov, ki bi hoteli na ta način cepiti sklenjene vrste obrtnikov ter obrtnike tako oslabiti. Zato jim kličemo z vsem poudarkom: ‚Roke proč od obrtniških vrst.' Da pa more vršiti Obrtno društvo svojo nalogo v tem večji meri, prosimo vse tovariše poslance, osobito pa ministra Puclja, da podpirajo Obrtno društvo v čim večji meri.»

Gospodarstvo

POLOŽAJ NA ŽITNEM TRGU.

Iz Zagreba poročajo: Pretečeni teden je kupčija z žitom v naši državi skoro popolnoma mirovala.

Stanje posevkov v naši državi sicer ni nepovoljno, vendar prihajajo iz nekaterih krajev zlasti iz Slavonije in Srema pritožbe, da vsled nepovoljnega vremena posevki slabo napredujejo. Sedaj se je vreme sicer nekoliko izboljšalo, vendar ne kaže stalnosti. Čim bi nastopilo toplo vreme, bi se ozimni posevki, ki so skoro povsod lepo prezimili, začeli lepo razvijati. Ravno škode še to mrzlo vreme ni napravilo, razen vsled tega, ker je delo zaostalo. Iz drugih držav, kakor iz Nemčije, Češkoslovaške in Avstrije pa poročajo, da je škoda na posevkih vsled mrazu precejšnja.

Žitna trgovina kaže v pretečenem tednu sledeče cene:

P š e n i c a se je v zadnjem času tuintam ponujala celo že po 1600 K za 100 kg z vtovorne postaje. Kupcev pa ni bilo.

R ž se je ponujala samo srbijanskega izvora po ceni 1280 K s srbijanske vtovorne postaje. Kupcev tudi za rž ni bilo.

K o r u z a se je živahno ponujala, a kupovala se je le, če so bile cene nizke. Največ se je koruze kupilo po ceni 1250 do 1320 kron s postaje. Zaloge koruze v državi so precejšnje.

J e č m e n ima ceno 1300 do 1350 kron, pariteta Zagreb, toda ga ni nihče kupoval.

O v e s je nakupovalo vojaštvo po 1400 K. Privatniki so ga plačevali največ po 1300 K pariteta Zagreb.

M o k e se je prodalo nekaj vagonov po 23 kron 50 vinarjev pariteta Zagreb. Finejša je dosegla tudi ceno po 24 K za kg.

O t r o b o v imajo nekateri mlini in trgovci ogromne zaloge in se je bati, da se bodo pokvarili, ker jih premalo kupujejo. Cena otrobom 800 K za 100 kg.

•

= **Vrednost našega denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 9. t. m.: 1 dolar za 67 do 68 dinarjev 50 par, 100 češkoslovaških kron za 130 do 131 dinarjev, 100 italijanskih lir za 355 do 360 dinarjev, 100 madžarskih kron za 9 dinarjev,, 100 rumunskih lejev za 48 do 50 dinarjev, 100 švicarskih frankov za 1290 do 1300 dinarjev, 100 nemških mark za okoli 24 dinarjev.

= **Ljubljanski trg.** Nakup dobre goveje živine je silno težaven. Cene govejemu mesu se gibljejo med 44 in 66 K za kg po kakovosti. Glede mesa cenejših vrst se porajajo pogosto nedostatki glede kakovosti in snažnosti blaga. Cena debelim hrvaškim prašičem se je silno dvignila vsled nakupa Češke, Nemčije itd. Cena živi teži na ljubljanskem tržišču 90 K za kg prvovrstnega blaga. Slanina se je podražila na 110 K mešano blago in 120 K riba in salo; enako se je dvignila cena masti.

= **Živa živina se zopet sme uvažati v Italijo.** Naše kmetijsko ministrstvo je prejelo iz Rima uradno poročilo, da je preko Rakeka zopet odprt prost promet žive živine, če je ta živina namenjena za klalnice v Turinu, Milanu, Tridentu, Trstu, Benetkah, Genovi, Florenci, Rimu in Neaplu. Obenem je izdala laška vlada tudi olajšave glede zacarinjenja našega mesnega blaga. Odslej odpade zacarinjenje mesnih izdelkov in zaklane živine na meji, ki se je vršilo v Postojni, če je to blago namenjeno za nastopna mesta: Trident, Novara, Como, Milan, Genova, Benetke, Videm (Udine), Verona, Florenca (Firence), Rim, Trst in Turin.

= **Izplačilo zavarovalnin od strani avstroogrskih zavarovalnih družb.** Glede tega vprašanja se je nedavno na konferenci nasledstvenih držav nekdanje avstroogrske monarhije dosegel sporazum. Po tem sporazumu morajo avstrijski in madžarski zavarovalni zavodi izplačati zavarovalnine, ki so bile sklenjene v avstroogrskih kronah, podanikom nasledstvenih držav v valuti države, kateri pripada dotični podanik.

= **Kazni zaradi žganjekuhe in trošarine na vino.** Vsem onim, ki so zakrivili kakšne prestopke glede vplačila pristojbin za žganjekuho in trošarine na vino do konca leta 1921., se kazni izpregledajo. Če se kazensko postopanje še vrši, se isto ustavi in obtoženci plačajo samo navadni davek in trošarino.

= **Sestanek kozjerejcev iz Ljubljane in okolice** se vrši na praznik dne 25. maja ob tretji uri popoldne pri «Kameniti mizi» v Šiški. Namen sestanka je, posredovati boljše medsebojno spoznavanje rejcev bele samske koze in razgovor o podrobnem načrtu za plodonosno rejsko delo; razpravljalo se bo o ustanovitvi kozjerejskega društva in o pregledu kozjega materiala. Na zborovanju poroča živinorejski nadzornik inž. Zidanšek. K obilni udeležbi od strani kozjerejcev vabi oddelek za kmetijstvo.

= **Vinarsko društvo za mariborski okraj.** Vinogradniki mariborskega sodnega okraja se opozarjajo, da se vrši dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v Gambrinovi dvorani v Mariboru ustanovni občni zbor Vinarskega društva za mariborski okraj. Društvo se osnuje v okviru Zveze jugoslovanskih vinogradnikov.

= **Poljedelska razstava v Pragi** se vrši od 13. do 17. maja in obeta mnogoštevilen obisk. Takšna poljedelska razstava bi se gotovo obnesla tudi pri nas, ki smo poljedelska država. Žalibog seveda naše poljedelstvo ni na tako visoki stopinji kakor v Češkoslovaški.

= **Zunanje ponudbe za posojilo.** Ministrski svet je do zadnjega časa iz inozemstva prejel 15 ponudb za posojilo. Torej naša država le ni tako brez kredita, kakor čivkajo zlasti naši klerikalci.

= **Celokupen naš državni dolg** znaša 4 milijarde 395 milijonov 371 tisoč 331 frankov (oziroma zlatih dinarjev).

= **Kovani denar po 1, 2 in 5 dinarjev.** Naša vlada je prejela od neke švicarske in neke dunajske tvrdke ponudbo za izdelavo kovanega denarja po 1, 2 in 5 dinarjev. Kovani denar za 1 in 2 dinarja bi bil iz čistega niklja, a novci za 5 dinarjev bi bili izdelani iz mešanice niklja in srebra. Vlada še ni razpravljala o tej ponudbi.

= **Dobiček osiješke sladkorne tvornice** za leto 1921. znaša preko 9 milijonov kron pri delniški glavnici 25 milijonov kron. Navzlic tako ogromnemu dobičku pa še vedno podražujejo sladkor.

= **Nov železniški most.** Pri Bajni Bašti zgradi država čez Drino velik nov železniški most. Z delom bodo že prav kmalu pričeli.

SNAGA VARUJE PRED OKUŽENJEM.

Ker se premnoge epidemije razvijajo po okužbi prebavil, gledati moramo osobito na to:

1.) da ne uživamo ničesar z nesnažnimi rokami;

2.) da ne uživamo ničesar iz nesnažnih posod;

3.) da ne vživamo ničesar v sobi, v kateri leži za nalezljivo boleznijo obolela oseba;

4.) da ne uživamo surovih jedil, osobito mleka in mesa, če natančno ne vemo, od kod da so;

5.) da ne pijemo sumljive in nečiste vode in

6.) da se ogibamo vsake dotike s predmeti, ki jih je uporabljal bolnik (obleke, perila, posteljne oprave itd.). Če je bila taka dotika neizogibna, jo moramo skrbno osnažiti in razkužiti.

Beležke

+ **Revolucija v italijanskih in frankovskih glavah.** Te dni so prinesli italijanski in za njimi nemški listi vest, da je izbruhnila na Hrvatskem revolucija in da je proglašena samostojna hrvatska republika. Listi so vedeli povedati, da je že sestavljena revolucijonarna hrvatska vlada, in sicer sledeče: predsednik Stepan Radić, podpredsednik grof Janković, zunanji minister Danković ali baron Nikolić, vojni minister Visedy, notranji minister Gagliardi. Ti listi so pisali tudi, da so vsa hrvatska mesta v zastavah in da vlada silno veselje med Hrvati. — To vse so seveda le pobožne želje Italijanov in hrvatskih izdajic — frankovcev, ki so pobegnili v inozemstvo. Italijani kot ti izdajice so popolnoma enaki smrtni sovražniki naše Jugoslavije in si zato čisto na lepem izmišljajo vesti, od katerih ni niti najmanj resnica, saj še celo Radić sam svari pred nasedanjem tem frankovskim izdajicam, ki rujejo na Dunaju, v Gradcu in Budimpešti v zvezi z madžarskimi karlisti proti naši državi. Z lažjo o hrvatski revoluciji, ki bo brezdvomno ostala samo napisana na papirju, so pač hoteli Italijani oslabiti naš ugled v inozemstvu in izpodkopati zaupanje v našo državo v trenutku, ko se sklepa pogodba za ameriško posojilo. Gotovo so pri tem, da je prišla gorenja lažniva vest v italijanske liste, sodelovali tudi pobegli frankovski izdajalci. Sicer pa ima laž kratke noge.

+ **Spomenica jugoslovanskih katoliških škofov.** Jugoslovanski katoliški škofje, zbrani na skupni seji v Zagrebu, so sklenili poslati na kralja in vlado spomenico, v kateri se silno pritožujejo nad preganjanjem katoliške cerkve. Škofje so se izrekli tudi proti izvedbi agrarne reforme na cerkvenih veleposestvih, dasi so se takoj po preobratu nekateri izjavili za pripravljene, da dajo ljudstvu svoja posestva. Zakaj bi se neki naj delala izjema pri cerkvenih veleposestvih, katerih mnoga so tako zanemarjena, oziroma brez razumnega izkoriščanja, da ne prinašajo pravih koristi! N. pr. gozdovi ljubljanskega škofa pri Gornjem gradu baje ne dajo mnogo dobička, ker se izkoriščanje ne vrši strokovnjaško in ti gozdovi so tako neizmerno obsežni, da bi lahko iz njih tisoče in tisoče kmetov dobivalo svoj les. Zakaj je treba škofu tako ogromnih gozdov? V spomenici so se vpiknili škofje tudi v Sokolstvo in jim ni prav, da se mora jugoslovanska srednješolska mladina vzgajati v sokolski ideji. S tem so pokazali škofje svojo pristranost in svojo željo, da bi duhovščina povsodi rada komandirala. Sokolstvo danes ni politična stranka in je njegov cilj le telesna vzgoja po načelu, da zdrav duh biva le v zdravem telesu, za drugo pa se ne briga, ker seveda Sokolstvo ni Marijina družba. Sokolstvo nikogar niti od daleč ne ovira v izvrševanju njegovih verskih dolžnosti, ker se v verske zadeve sploh ne vtika. Cela spomenica je precej politična, dasi bi bilo pričakovati od naših najvišjih pastirjev, da bodo popolnoma objektivni in da se bodo brigali le za stvari, ki jim pritičejo. Pritožbe o preganjanju katoliške cerkve so zavite. Ako so kje naši katoliški duhovniki postopali protidržavno, je jasno, da jim tega ne bo nihče dopustil, ker veljajo tudi zanje isti zakoni, kot za druge zemljane v naši državi. Pritožb bodo imeli škofje mnogo manj, če bodo svojo duhovščino poučili, da ima poleg zahtev tudi dolžnosti do države. To, da se kaznuje katoliški duhovnik, ki je kaj zagrešil, še menda ne pomeni preganjanje cerkve.

+ **«Jugoslavija» in republikansko gibanje.** «Jugoslavija» je prinesla te dni uvodnik o republikanskem gibanju v Sloveniji, vsled katerega se je razvila med listi polemika, čeprav ta uvodnik resne polemike ni zaslužil, ker je bil napisan od nerazpoloženega pisca, kar se je videlo na prvi pogled. Z drugimi besedami pisec uvodnika ni imel primernega gradiva, pa je izfantaziral nekaj o novem republikanskem gibanju v Sloveniji, ki seveda ni takšno kot ga opisuje «Jugoslavija». Kakor nam ravno poročajo z ozirom na «Jugoslavijin» članek iz Savinjske doline, ni tam republikansko gibanje nič večje in mogoče še manjše, kot je bilo takoj po prevratu. «Jugoslavija» je zaradi večjega «špasa» sedaj za monarhijo, sedaj zopet za republiko, podpira dr. Novačana in obenem se vnema za sokolstvo, katerega odločen nasprotnik je dr. Novačan. Tako je pri listu, kateremu daje «smer» glavni in odgovorni urednik g. Fakin, ki po lastni izjavi lista niti ne čita. Malo čuden je sicer takšen glavni urednik, ki ne ve, kaj pride v list, vendar pa mu daje smer, kakor se je tudi sam izrazil. Mogoče daje g. Fakin «smer» šele dotiskanemu listu s tem, da kupe tiskanih listov porine s hrbtom sedaj na levo, sedaj na desno — zaradi «heca», da ni kot glavni urednik popolnoma zastonj plačan. Gospod Fakin je tisti srečnik, ki je zadel v loterijo tako, da je z glavo treščil v tablo z izžrebanimi številkami.

KRALJ ALEKSANDER V BOHINJU IN PRI SAVICI.

Nj. Veličanstvo kralj Aleksander je dospel 8. t. m. iz Pariza v Ljubljano in se je odpeljal z avtomobilom iz Ljubljane naravnost v Bohinj, ne da bi se ustavil na Bledu. Z njim sta se vozila princa Arzen in Pavle. Prekrasne pokrajinske slike so napravile na vladarja mogočen vtis. Opetovano je dal ustaviti avto ter je občudoval divni bohinjski kot. Ogledal si je Muhrovo vilo ob bohinjskem jezeru, ki je določena kot depandanca kraljevega dvorca na Bledu. Vladarju je vila nad vse ugajala, zlasti pa divna njena okolica ob bohinjskem jezeru.

V hotelu pri Sv. Janezu se je kralj ustavil. Tu je bil ob 1. uri pripravljen obed. Gostilničarka Marica Jerajeva je priredila imenitno kosilo in je kralj opetovano izrazil svoje zadovoljstvo o izborni postrežbi.

Po kosilu se je kralj kljub opozorilu, da je pot slaba in da so mostovi v bližini «Zlatoroga» v slabem stanju, napotil k slapu Savice. Peljal se je mimo Sv. Duha in «Zlatoroga» in dal ustaviti avtomobil tik pod Komarčo. Od tu je s svojim spremstvom odšel peš k Savici. Občudujoč ta naravni prizor, je kralj izražal svoje veselje, da mu je dana prilika videti, kje izvira Sava, ki tvori naravno zvezo med slovenskimi, hrvatskimi in srbskimi zemljami ter tako spaja troimeni narod v eno nerazdružno zvezo.

Iz Bohinja, kjer se je vozil tudi po jezeru, se je vladar vrnil na Bled, kamor je prispel ob pol 17. Od tu se je v spremstvu pokrajinskega namestnika Hribarja, generala Dokića in adjutanta Dimitrijevića napotil na Pokljuko na lov na divje peteline. Princ Arzen, princ Pavle in minister Janković so ostali na Bledu ter si ogledali kraljevo vilo. Do Gorij se je družba peljala z avtomobilom, od tam pa je jezdila do Mrzlega studenca, kjer se nahaja lovska koča. Kralj je takoj po prihodu šel k počitku.

Lov na Pokljuki ni bil uspešen. Kralj je pač slišal peti petelina, ni pa mu mogel priti toliko v bližino, da bi mogel nanj streljati. Drugega dne zjutraj se je kralj vrnil na Bled. Bil je silno utrujen. Ob 8.45 se je dvorni vlak odpeljal proti Ljubljani, kamor je prispel ob 10.55. Na državnem kolodvoru v Spodnji Šiški je kralj izstopil. Takoj se je nato kralj s princem Pavlom in v spremstvu generala Dokića odpeljal v dveh avtomobilih po glavnih ulicah Ljubljane v smeri proti Dolenjski in Hrvatski. Narod je kralja povsod spoznal in ga iskreno pozdravljal.

Novosti

* **Ali ste se že prijavili k «Samoupravi»?** Mnogokrat boste potrebovali pouka, nasvetov, posredovanja pri političnih in upravnih oblastih v občinskih in sploh javnih zadevah. Priglasite svoj pristop k «Samoupravi», ki bo vsem naprednim županom, občinskim odbornikom in tajnikom na razpolago in se je bodo vedno lahko poslužili v svojo korist. «Samouprava», Ljubljana, Narodni dom, I. nadstr.

* **Sekretar dvornega maršalata v Ljubljani.** Te dni je prispel v Ljubljano sekretar dvornega maršalata g. Popović. Na kolodvoru ga je sprejel pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar.

* **Val tujcev v Beogradu ob kraljevi poroki.** Kakor izvemo, računajo v Beogradu, da pride na dan kraljeve poroke tjakaj okoli 100.000 gostov iz Jugoslavije in tujih držav. Da se olajša promet, bo za omenjeni dan odredilo prometno ministrstvo, da se na vseh progah pomnoži število vlakov.

Brat Martin Jurečič

Odpuščajte, da Vam bo odpuščeno...

Mlad kmečki fant iz Češence pri Cerkljah na Dolenjskem. Tih, miren, priden; ogrevan od tople ljubezni sivih starišev, priljubljen pri sorodnikih in vsej okolici svoji; nikdar ni nikomur storil žalega.

Dne 30. aprila, v nedeljo, ga je zahrbtno napadel zločinec in izvršil nad njim čin krvne osvete; starejšega brata Jurečiča, s katerim je imel že staro sovraštvo, ni mogel — zato je v svojem sovraštvu zabodel nož v mladо žrtev.

Zgodilo se je to v kraju, ki je od nekdaj nepristopna trdnjava župnikove politične stranke. Surovost in podivjanost, ki dihata iz tega umora in vsega, kar je potem sledilo, kažeta najlepše sadove župnikove vzgoje.

*

«Martinu Jurečiču se ne bo zvonilo, član Sokola ne bo imel cerkvenega pogreba.» — tako je izjavil župnik nesrečnemu očetu, ki je prišel prosit za mrtvega sina.

«Dekan je v Leskovcu, v Cerkljah sem župnik jaz.» — tako je izjavil, ko se je tudi dekan zavzel za umorjeno žrtev.

Živinozdravnik J. V. vodi na željo starišev še enkrat odposlanstvo k župniku in ga vpraša, zakaj pravzaprav odreka nesrečnemu Martinu Jurečiču cerkveni pogreb in zvonenje.

«Vi ste živinozdravnik v Brežicah, jaz sem župnik v Cerkljah; odgovor sem dal očetu; Vas to nič ne briga.»

«Gospod župnik, nisem prišel k Vam kot živinozdravnik, ampak kot odposlanec ubogih starišev in sorodnikov; Vi ste mu odrekli zvonenje in pogreb, ker je bil član Sokola!»

«To ni res!»

Bratranec umorjenega: «Gospod župnik, Vi ste to rekli včeraj, ko smo bili pri Vas!»

«To je laž!»

Bratranec: «Gospod župnik, oče Martinov, stric in jaz smo vedno pripravljeni, pod prisego izjaviti, da ste Vi to rekli!»

Župnik vidi, da mu je laž dokazana in priznava: «Pa tudi, če sem rekel, nič zato; on ni bil pri velikonočni izpovedi, on je izobčen iz cerkve, on ne dobi cerkvenega pogreba!»

J. V. s povzdignjenim glasom: «Gospod župnik, zapisano je: **Ne sodite, da ne boste sojeni!**»

Besede sv. pisma so tako razvnele božjega namestnika, da je odposlancem pokazal vrata. Toda še par besed je padlo:

Gospod župnik, Vi ravno berete «Slovenca». Štefe, ki je toliko ljudi storil nesrečne in se z velikimi grehi na vesti sam obesil, je bil pokopan z vsemi cerkvenimi častmi; bil je pač glavni urednik «Slovenca» in ne — član Sokola. — Še enkrat: Ne sodite, da ne boste sojeni!»

Nič ni pomagalo, izzvalo je samo še besno jezo župnika. «Tam so vrata, spravite se odtod!»

*

Sokoli so spremili svojega brata Martina k večnemu počitku.

V nevihti pa je šel čez polje za časa pogreba kakor Judež Iškarijot župnik Jakob Žust, s pogledom v tla obrnjenim; izdal je svojega Gospoda, nauk o večni ljubezni... Še v grob je sledil svoji žrtvi s sovraštvom.

Pred hišo žalosti so se zbrali Sokoli iz Rajhenburga, Krškega, Leskovca, Cerkelj, Krške vasi, Brežic in Globokega; z njimi mnogo naroda, ki je videl, da ni to nauk ljubezni, ki ga seje župnik, ampak nauk strupenega političnega sovraštva.

Bratje v kroju dvignejo krsto na ramo. Mati obupno zaplaka. «Vaš je bil, Vi ga nesite!» reče Sokolom stric pokojnikov.

Fanfara iz Krškega svira žalobne koračnice, dolgi sprevod dospe do groba. Starosta rajhenburškega Sokola br. Jamšek moli s tresočim se glasom molitve.

«... in odpusti nam naše grehe, kakor mi odpuščamo...»

Ni opravil te dolžnosti duhovnik v cerkveni obleki, molil je sokolski starosta v kroju sokolske družine s prisrčno pobožnostjo.

«Sram in špot naj bo naše duhovne,» je izrekel narod svojo sodbo.

Od nesrečnega brata Martina se poslavlja v imenu Sokolov br. dr Zlolšek:

«Zločinec je obžaloval svoj zločin, tudi njegovo zakrknjeno srce je na koncu premagal grob s svojo svetostjo; toda Tvojega dušnega pastirja sovraštvo, brat Martin, se tudi ob odprtem grobu ni ustavilo; on, ki ima oznanjati vero ljubezni, on, ki naj bo namestnik **usmiljenega Boga**, on je ostal tudi ob grobu neusmiljen in brezsrčen. Brat Martin, naj Ti ljubezen, s katero smo Te spremili k zadnjemu počitku, nadomešča ljubezen, ki Ti jo je odrekel Tvoj župnik. Naj Ti molitve iz čistega srca nadomestijo molitve, ki Ti jih je zabranil župnik. Naj Ti rosa, s katero Te je nebo samo kropilo, nadomesti dušnega pastirja, ki Te ni hotel pokropiti.»

Ljudstvo je naglas zaihtelo. Pevski zbor je zapel žalostinko in žalni obred, civilni pogreb po volji vsemogočnega g. Jake Žusta, je bil izpolnjen.

*

Narod je pa začel dvomiti v svojega župnika. Narod se vprašuje: «Ali je to res Kristusov nauk, da se še mrtvega preganja?» Narod dvomi o frazah o «brezvernih Sokolih», s katerimi ga je dosedaj pital župnik. Narod spoznava, da je vera, globoka vera srca, na eni strani — daleč na drugi strani onkraj jarka pa župnik in politična klerikalna zagrizenost.

Toda niso še vsi spregledali. Mnogo vrstnikov ubogega Martina Jurečiča, **fantov iz bližine, je gledalo pogreb**, toda niso se ga udeležili, niso spremili svojega nesrečnega druga k počitku. Na odgovor pozvani, so rekli: «Mi smo zdaj pri Orlih!»

Ali je to orlovska vzgoja? Sovraštvo čez grob? Ali ne bi bilo, fantje, bolj krščansko, da pred mrtvim svojim tovarišem pozabite vse drugo in mu izkažete zadnjo čast?

* **Poštne znamke v spomin na kraljevo poroko.** V spomin na kraljevo poroko se bo izdelal poseben žig, s katerim se bodo žigosale na dan kraljeve poroke dne 1. junija poštne znamke.

* **Ameriški Jugoslovani za Strossmayerjev spomenik.** V Tocopilli, v republiki Chile, so tamošnji Jugoslovani nabrali za Strossmayerjev spomenik v Zagrebu 8000 K. Rojaki v daljnjem svetu naj nam bodo vzgled.

* **Povečani Kranj.** Kolodvor Kranj in zemljišče, ležeče med kolodvorom in savskim mostom, se priklopi občini Kranj. Nekateri občani občine Stražišče so se proti priklopitvi pritožili, minister notranjih zadev pa je pritožbo zavrnil in je s tem zadeva rešena ugodno za Kranj.

* **Slovanska čitalnica v Mariboru** proslavi svojo 60letnico v nedeljo dne 14. maja po sledečem vsporedu: V soboto dne 13. maja ob 19.30 na čast došlim gostom v Narodnem gledališču izvirna noviteta «Kirke», verižniška komedija. V nedeljo ob 10. uri v Narodnem domu ustanovni občni zbor «Zveze kulturnih društev». Po občnem zboru skupni obed v Narodnem domu. Ob 14.30 v Narodnem gledališču opera «Prodana nevesta». Ob 19.30 proslava v gornjih prostorih Narodnega doma. Ker nimamo točnih naslovov posameznih društev, se lahko pripeti, da kako društvo ne dobi vabila, zato tem potom pozivamo vsa kulturna društva na udeležbo ter prosimo, da nam do dne 12. maja javijo, kdo pride kot zastopnik in s katerim vlakom. Kdor želi prenočišča, vstopnico za gledališče in obed, naj tudi to javi do dne 12. maja ter sporoči, katero gledališko predstavo želi posetiti. — Odbor.

* **Tujina je mačeha.** Pečuj, ki je imel za časa jugoslovanske okupacije 60.000 prebivalcev, je začel zelo propadati. Število prebivalstva se je skrčilo v razmeroma kratki dobi, odkar je v madžarskih rokah, na 47.000 duš. Tujina je mačeha!

* **Ponarejene lire.** Kdor bi imel kaj opravka z laškimi lirami, naj bo zelo previden, da ne nasede nesramnim sleparjem. V Slovenijo in tudi v ostale pokrajine Jugoslavije so se priklatili agentje, ki razpečavajo ponarejene lire. Zato je pri prejemanju lir skrajna pazljivost in previdnost neobhodno potrebna, če se hoče prejemnik ubraniti škode.

* **Prva naša vojna ladja v Splitu.** Dne 6. t. m. je priplula v splitsko luko naša prva vojna ladja «Galeb». Split je bil pri tej priliki ves v zastavah in ljudstvo je navdušeno vzklikalo kralju, armadi in mornarici ter obsipalo poveljnika ladje in posadko s cvetjem Posadka je dobila velik lovorov venec z napisom «Za zmago naše mornarice». — Naj bi bila želja po svobodi našega morja trdna vez, ki bi nas družila v vedrih in žalostnih dneh!

* **«Žensko dobrodelno društvo»** so si ustanovile vrle Slovenke v Trstu. Društvo hoče pomagati zlasti šolski mladini in širiti izobrazbo med ženstvom. Naj bi imelo obilo uspeha!

* **Nova tovarna.** Ministrstvu za narodno zdravje je predložen pravilnik tovarne za poučne in naučne filme. Novo podjetje bi s svojimi proizvodi napravilo lahko mnogo koristnega, tako za šole kakor tudi za splošna izobraževalna predavanja.. Mogoče bi se s temi filmi dalo vsajj deloma pregnati iz kinematografov one ničvredne stvari, ki so preračunane samo na človeško strast in nam kradejo denar ter obenem zastrupljajo in kvarijo mladino.

* **Samomor Jugoslovana v Ameriki.** V Zedinjenih državah je izvršil iz neznanega vzroka samomor Andro Lovrić, rodom iz Belovara. V stari domovini zapušča ženo in sina.

* **Ubijalec Sokola Jurešiča** ni bil, kakor poročajo ljubljanski dnevniki, po izjavi Orlovske zveze član Orla. Mi smo ga zadnjič označili za Orla, ker se je v Brežicah vobče tudi med pristaši SLS govorilo, da je ubijalec Jamnik Orel. Informirali smo se sedaj natančnejše in smo izvedeli, da je bil Jamnik sicer klerikalec, če je bil pa Orel, pa ne ve nihče nič točnega. Zato za enkrat beležimo gornjo izjavo Orlovske zveze. Glavno pri vsej zadevi pa je obnašanje župnika Žusta, katerega mora obsojati vsakdo in katerega brezsrčno postopanje smo tudi v prvi vrsti hoteli ožigosati.

* **Pritlikavci v Mariboru.** V petek dne 5. t. m. so se z avstrijskim vlakom pripeljali v Maribor štirje pari pritlikavcev. To so v pravem pomenu besede palčki, ki segajo nam ravno do kolen. Bili so štirje moški in štiri ženske. Prihajajo iz Varšave in potujejo v Sofijo. Ko so jih ljudje opazili, je bilo naenkrat toliko radovednih gledalcev, da so imeli železniški uslužbenci več nego dovolj posla. Tudi med nadaljnjo vožnjo je bil naval tak, da je moral izprevodnik preskrbeti za malo družbico poseben oddelek v vagonu.

* **Nesreča na Mrzlici.** Lovci so našli 1. t. m. na Mrzlici pod Strmo planino mrtvega hribolazca. Ležal je na strani proti Hrastniku. Ponesrečenec je star kakih 60 let; truplo je ležalo tam že najmanj kakih pet dni. Dokaj više nad truplom so našli dežnik, iz česar bi se dalo sklepati, da je spodrsnil mož ob zadnjem snegu s steze in priletel z glavo ob skalovje ter se ubil. Ker ima na glavi močno rano, bo ta domneva skoraj gotovo tudi popolnoma odgovarjala resnici.

* **Nesreča za nesrečo.** Začetkom tega meseca je v Podsmreki pogorela kajžarju Francu Suhadolcu šupa. Pri požaru se je Suhadolčev trileti sin Stanko nevarno opekel po glavi in po obeh nogah. Prepeljati so ga morali v Ljubljano v bolnico, kjer je že 3. t. m. podlegel opeklinam.

* **Železničarjeva nezgoda.** Zaviverač južne železnice, Ivan Sušelj, je med vožnjo proti glavnemu kolodvoru v Ljubljani izgubil ravnotežje v trenutku, ko je vlak privozil na križišče. Padel je z voza, vendar se mu k sreči ni zgodilo nič hudega. Dobil je le neznatne poškodbe na glavi.

* **Hud vihar.** Po Bosni je 5. in 6. maja divjal hud vihar, ki je napravil na brzojavnih napravah in na sadnem drevju zelo občutno škodo. Na železniški postaji Ilidže je prevrnil kar dva vagona, ki sta bila v popravilu.

* **Žrtev blaznosti.** Te dni si je v Beogradu zobozdravnik Teodor Schamer prerezal žile na obeh rokah. Sicer so ga takoj prepeljali v bolnico, vendar ga ni bilo mogoče rešiti in je kmalu umrl zaradi izkrvavljenja.

* **Vedno pijanost.** Te dni si je v Hrastniku zlomil roko steklar Pap, ko je odhajal iz gostilne Mihe Drnovška, precej nakajen, seveda. Kakor nam poročajo, je to v prav kratkem času že tretji slučaj nesreče pri tej gostilni.

* **Policaji se bratijo z vlomilci.** Preiskava proti neki tržaški roparski družbi je že dalje časa v teku. Odkrila je že prav čedne stvari, ki mečejo čudno luč na italijanske oblasti. Dokazalo se je namreč, da so načelniku roparske tolpe, nekemu zloglasnemu Braicu, pomagali organi javne varnostne službe. Čedni bratci, kaj?

* **Nepojasnjen umor.** V Požegi je živela starka Marija pl. Špun-Strižić, ki je bila vseskozi čudakinja. Živela je popolnoma osamljena, imela pa precej premoženja. Te dni so jo našli mrtvo v stanovanju. Na glavi je imela težko rano, poleg nje pa je ležal velik krvav kol. Umor še ni pojasnjen.

* **Slaba pot.** Tovarnarju Ivanu Rebeku iz Celja je bila te dni med vožnjo iz Podsuseda do Zagreba ukradena zlata ura, vredna 16.000 kron. Vsekakor draga in slaba pot.

* **Zavraten napad.** Na ljubljanskem barju je bil 3. t. m. napaden Josip Šinkovec, ko se je zvečer vračal proti domu. Neznani ropar je pobil Šinkovca na tla in mu je vzel listnico, v kateri je bilo okoli 9000 kron. Za enkrat roka pravice še ni dosegla zločinca.

* **Kar s sekiro.** V nedeljo so se stepli v Hrastniku rudarji in je neki Ivanc zamahnil kar s sekiro po tovarišu Mrazu ter mu razklal gornjo lakt. Ivanca so zaprli. Potrebno bi bilo, da sodišče takšne pretepače pošteno zašije. Mogoče jih bo vsaj strah pred kaznijo zadržaval od pretepaštva, vse drugo pri današnji povojni pokvarjenosti menda nič ne koristi.

* **Tolovaji.** Blizu Kotora so roparji te dni napadli poštni avtomobil in oropali potnike za 320.000 kron. Poleg tega so odnesli zavoj monopolske uprave, kjer je bilo za 120.000 kron vrednostnih papirjev. Doslej kljub najstrožjim ukrepom še ni bilo mogoče izslediti tolovajev.

* **Roparski napad.** Deset z bombami in puškami oboroženih roparjev je udrlo v Bosni v hišo nekega Rista Jelića in je odnesla njemu in ostalim prebivalcem denarja in raznoterega blaga za en milijon 600 tisoč kron. Roparji so bili tako «natančni», da ljudem ni ostalo niti ene srajce, sploh ničesar. Oblečeni so bili zločinci v vojaške uniforme. Iskanje in poizvedovanje za njimi za enkrat še ni imelo uspehov.

Iz raznih krajev

* **Iz Litije** se pritožujejo, da na tamkajšnjem poštnem uradu še zdaj, štiri leta po prevratu, rabijo nemško-slovenski poštni pečat. Taka nemarnost gotovo ni na mestu.

* **V Dragi pri Litiji** je 16letni posestnikov sin Franc Jakoš hotel ustreliti kragulja, ki je odnesel piščanca. Komaj je sprožil, se je puška razletela in mladenič je zadobil težke rane na levi roki.

* **V Brestu pri Igu** je umrl posestnik in gostilničar Janez Švigelj v častitljivi starosti 87 let. N. v m. p.!

* **V Sodražici** je umrla gospa Marija Lovrenčič. R. i. p.!

* **V Št. Juriju ob južni železnici** je umrla gospa Alojzija Lobej, rojena Malgaj. Bila je stara komaj 35 let. Rajna je sestra poročnika Toneta Malgaja, ki je padel svojčas v bojih za svobodo slovenske Koroške.

* **V Koritah pri Novem mestu** je padel pri razstreljevanju skalovja delavcu Janezu Galetu kos kamna z vso silo na levo roko in ga je nevarno ranil.

* **Pri Trbovljah** je skočil v Savo rudar Zupan iz Gorenje vasi. Bil je močno udan alkoholu in je tudi pred samomorom vso noč popival. Kljub skrbnemu iskanju trupla doslej še vedno niso našli.

* **V Trbovljah** je v premogokopu na Doberni podsulo delavca Kuharja in Vetenarja. Čeprav je bila pomoč takoj na mestu, ponesrečenih doslej še ni bilo mogoče rešiti.

* **V Hrastniku** je umrla zavedna Slovenka in vestna članica Sokola, gospodična Ana Brun, poduradnica tamošnjega rudnika. Blag ji spomin!

* **Pri Sv. Lenartu** je te dni nekdo vlomil v poštni urad. V blagajni je bilo 120.000 kron, a vlomilec ni imel sreče. Predno je mogel odpreti blagajno, so ga prepodili. Posrečilo se mu je odnesti le 1500 kron, ki jih je imel poštar v miznici.

* **Na Prevaljah** se je ustanovil te dni akcijski odbor za zgradbo javne bolnice. Predsednik tega odbora je tamošnji okrajni glavar Kakelj.

* **V Laškem** je v noči od torka 2. maja na sredo poleg železniškega mostu povozil vlak neznano moško osebo. Kolo mu je odtrgalo pol lobanje in možgani so bili raztreseni okrog, ko so ponesrečenca našli. Koga je zadela tako nepričakovana smrt, doslej ni bilo mogoče ugotoviti.

* **V Št. Petru v Savinjski dolini** je razpuščen šolski svet; gerentom je imenovan vladni komisar dr. Farčnik iz Celja.

* **Na Pragerskem** se je 5. t. m. ustrelil Josip Zagorelec, upravitelj bolnice v Prelogu v Medjimurju.

Po svetu

s **Brezposelnost v Češkoslovaški.** Na Češkoslovaškem je po zadnjih poročilih 250 tisoč delavcev brez dela.

s **Neverjetna podivjanost.** Z vseh koncev in krajev prihajajo poročila o strašni podivjanosti. Tako je te dni na Dunaju nekdo oskrunil dekletce, staro komaj pet let in pol. V parku se je z otrokom igral, ko pa se je stemnilo, je deklico slekel in privezal za neko drevo. Da bi otrok ne kričal, mu je ves čas grozil z nožem. Med divjanjem ogabnega zločinca se je deklica onesvestila in se je zavedla šele potem, ko nasilneža ni bilo nikjer več. Začela je jokati in klicati na pomoč, dokler je ni začul stražnik, ki jo je rešil in oddal v bolnico. Zločinca sicer iščejo, a doslej brez uspeha.

Zanimivosti

RUSKI ODMEVI.

Med vojno je marsikdo izmed naših ljudi občutil, kaj se pravi biti lačen. Mnogi na bojišču, nekateri v ujetništvu, premnogi pa tudi doma, zlasti revnejši sloji po mestih, ki so v celih procesijah hodili okrog in iskali živeža. Toda vse to, kakor je bilo grozno in strahovito, ni bilo niti senca stradanja, ki sedaj muči prebivalstvo v nekaterih delih Rusije.

Iz nekega pisma iz Rusije objavljamo tu par odlomkov.

«Moj sinček je bolan in ga ne pošiljam več v šolo. Ko sem namreč šla povedat v šolo, da je obolel za trebušnim legarjem, mi je rekla učiteljica čisto mirno: «Dobro, da ni pegasti legar, ki je strašno razširjen med šolskimi otroci.» Lahko si misliš, kako me je pretresla ta vest. — Zdravnik, ki zdravi malega, računa vselej, kadar pride, 20 tisoč rubljev. Stekleničica zdravil stane 54 tisoč rubljev. Da bi malemu mogla preskrbeti suknjo, sem kupila star vojaški plašč, ki je bil ves poln uši in sem morala odšteti zanj 50 tisoč rubljev.»

«Najnovejša grozota, ki se zadnje čase vedno bolj širi, je — ljudožrstvo! Kar pišem, je gola resnica. Sami nismo mogli dolgo verjeti tega, toda moj mož je pri tajni policiji dobil čisto točne in zanesljive podatke. Ljudožrstvo se je razpaslo v dveh oblikah. Eni odkopavajo

mrliče, ljudi, ki so večinoma pomrli za legarjem, jih sesekljajo in osole, mestoma pa tudi neslane jedo. Drugi jedo kar mrliče, ki še niso pokopani ter leže okrog po jarkih. Zgodi se tudi, da zrežejo človeško meso v klobase in prodajajo na trgu. Pri nekem kmetu so našli 1200 kg zmrznjenega, slanega in prekajenega človeškega mesa. Pri nekem Armencu so dobili kar cel sod nasoljenega človeškega mesa. Sicer so čudnega trgovca takoj ustrelili, vendar nobena kazen nič ne zaleže. Ovčje kože ni videti nikjer, ker so pač drage, človeške, ki nimajo cene, leže razmetane okrog in psi jih žro. Tako daleč je z nami.»

Kaj naj še dodamo temu pismu? Mislimo, da bi bila vsaka beseda odveč.

*

PREROKI.

Mogoče se še kdo čitateljev «Domovine» spominja leta 1910., ko se je pokazal Halleyev komet, zvezda repatica, ki je bila vidna nekaj večerov. Ker taki pojavi niso ravno vsakdanji, vzbude navadno vedno več ali manj razburjenja, ki ga še pospešujejo razni ljudje z vrsto najrazličnejših prerokovanj. Navadno radi napovedujejo za tak čas konec sveta — in vedno se seveda dobi tudi nekaj ljudi, ki temu prerokovanju verjamejo. Omenjenega leta so na primer po nekaterih krajih na Ogrskem posamezniki poprodali vse, kar so premogli, in v veseljačenju in gostijah pričakovali konca sveta. No, počasi je veseljakom pošel denar, repatica je izginila, svet pa je ostal in obstoja še danes.

Zadnji čas je zopet nekdo začel prerokovati konec sveta. Neki dr. Bernd namreč pravi, da bo svet šel v franže leta 2000. To svojo napoved utemeljuje s prerokbami irskega škofa Malahije, ki je živel pred sedemsto leti in je izdal celo knjigo raznih prerokovanj, kjer je napovedal in točno označil «vse» papeže. Leonu XIII. je dal pridevek «luč iz nebes», Benediktu XV. «ljudstvo brez vere», kar razmeroma tudi odgovarja dobi Benediktovega papeževanja. Po Benediktu XV. navaja škof Malahija samo še osem papežev, a kot zadnjega omenja Petra iz Rima. Ob njegovem času napoči dan sodbe.

Po vsem tem sklepa dr. Bernd, da bo okrog leta 2000. konec sveta. Tisti, ki pridejo v bližnjih prihodnjih letih na ta beli svet, bi po tem prerokovanju že lahko videli tudi njegov žalostni konec. No, prav gotovo se nam pa zdi, da bodo ljudje, rojeni okrog leta 1950., zaman čakali konca sveta, ko bodo na novega leta dan 2000. pisali letnice na vrata. Zavreči jim bo treba vse stare preroke in poiskati novega, ki jih bo zopet s kakim daljnjim prerokovanjem prav pošteno — «potegnil».

*

SKRB PRED SMRTJO.

Baronica de Savigny je bila v tridesetih letih 18. stoletja najlepša ženska v Parizu in kraljica mode. Ko je dosegla častitljivo starost 80 let, je tako nevarno zbolela, da ni bilo več nobenega upanja na okrevanje. Gospa, ki ji je stregla, jo je nekoč za trenutek popustila samo in ji je šla pripravljat čaj. Naenkrat je začula močan ropot in je prestrašena hitela v baroničino sobo, kjer je pred velikim zrcalom ležala na tleh nezavestna baronica de Savigny, poleg nje pa prevrnjena mizica z raznimi iglami, pomadami in drugim lepotičjem.

Ko jo je spravila v posteljo in se je baronica spet zavedla, je vzkliknila gospa, še vedno drhteča od groze:

«Kaj pa počenjate, za božjo voljo, gospa baronica?!»

«Oh,» je odvrnila baronica de Savigny, «novo avbo, ki sem jo dobila včeraj, sem morala pomeriti, če ne se še oblačiti ne bom znala več.»

Kmalu za tem je baronica umrla. Obleka in moda je bila še njena zadnja skrb pred smrtjo.

Razno

× **Kakšno bo letošnje poletje.** O letošnjem poletju prorokujejo razni vremenski proroki, da bo precej deževno in šele na koncu lepo. Tolažimo se s tem, da se takšni proroki radi zmotijo.

× **Lepa starost.** V Charlestonu v Ameriki je umrl nedavno Robert Greene, star 110 let. Do zadnjega je hodil okrog in ljudje, ki so ga videli, so ga sodili za komaj 60letnega. **Ameriško pismo.**

× **Črke na nebu.** V bodoče bo prijetno. Če bomo hoteli pisati, ne bo treba ne papirja ne črnila in sploh nič tega, kar rabimo danes pri tem poslu. Angleži so namreč že izza početka vojne delali poizkuse, kako bi bilo mogoče pisati na — nebo. Iz zrakoplovov so spuščali v obliki črk dim proti nebu. Izpočetka poizkusi niso uspeli, zdaj pa že toliko, da so ostale take črke čitljive tri do deset, v enem slučaju celo štirideset minut. Če bo to napredovalo dalje, postane lahko bodočim rodovom iznajdba neprecenljive vrednosti.

× **Pivski paradiž.** Na Tirolskem velja steklenica vina 500 avstrijskih kron. Kdor si jo kupi, izpije in stopi potem v sosednjo Švico s prazno steklenico, dobi tam zanjo 50 švicarskih stotink, kar pomeni v avstrijski valuti 700 kron. Tirolec, ki se zna prav obrniti, lahko torej «zasluži» pri vsaki steklenici vina, ki ga izpije, vino in še 200 avstrijskih kron povrhu.

× **Boj za — poročni prstan.** Pri nas je navada, da pri poroki ženin in nevesta izmenjata prstana in mož in žena nosita pozneje na prstancu poročni prstan kot viden znak sladkega ali grenkega zakonskega jarma, kakor pač nanese prilika. Na Angleškem to doslej ni bilo v navadi. Pri poroki je tam samo ženin zaznamoval nevesto s tem, da ji je nataknil zlati obroček na prst, sam pa je ostal brez prstana. Angleškim ženam in nevestam pa zdaj to naenkrat ni več všeč. Z odločno zahtevo so jele nastopati za svojo pravico: tudi mož naj nosi poročni prstan in s tem pokaže, da ga vežejo zakonske vajeti! Angleški listi prinašajo dolge članke, pisane od žensk, ki vse zahtevajo, da morajo tudi možje brezpogojno nositi v bodoče poročne prstane. Žene upajo, da bodo s tem dvignile zakonsko zvestobo svojih mož. — No, če doslej niso imele sreče, je najbrže tudi po uvedbi prstanov za može ne bodo, kajti prstan je pač le tako neznatna stvarica, da jo človek po potrebi in ob primerni priliki lahko spravi v najmanjši žep.

Za smeh in kratek čas

Čast, komur čast.

Velik dostojanstvenik (ki pa ni bil duhoven) je prišel k pogrebu visokega cerkvenega gospoda.

Ko je ležala krsta s cerkvenim mrličem v cerkvi, je necerkveni dostojanstvenik sedel v cerkvi, na oltarju pa je bilo izpostavljeno Najsvetejše.

Prihajali so cerkveni dostojanstveniki in se poklanjali in poklekovali pred Najsvetejšim, dostojanstvenik pa je prijazno odzdravljal, meneč, da visoki cerkveni gospodje njemu pripogibajo tilnike.

V srcu je bilo veselje na obeh straneh. Dostojanstvenik je bil vesel, ker ni vedel, da to ne velja njemu, prevzvišeni pa so se na tihem namrdnili, ker so videli tako nedolžno veselje dostojanstvenikovo.

*

Narobe razumel.

Balant: «Ti, Marijana, pri Dolginu imajo tele kar s tremi glavami!»

Marijana: «No, to bo pa že ‚raca'!»

Balant (jezen): «No, veš kaj! Dvajset let sem že gospodar, bom menda vendar ločil tele od race!»

*

Profesorska razmišljenost.

Trgovec: «Kje pa ste pustili danes svojo gospo, gospod profesor?»

Profesor: «Ker mi je prismodila opoldne štruklje, sem ji naložil za kazen, da mi jih mora do večera desetkrat pripraviti pravilno.»

*

Lačni ženin.

Gospa zdravnikova ima kuharico Minko, kuharico pa ima ženin, ženin pa dober tek. Zato odloči kuharica:

«Če me Janez ne sme obiskati, grem v 14. dneh proč.»

Gospa si ne ve pomagati in dovoli Minki, da prihaja njen izvoljeni k njej. Jeza je seveda tako pozabljena in ljubezen cvete. Ker pa vedno naraščajo stroški, se gospe zdi vse skupaj malo čudno. Zato pri priliki stopi k vratom in posluša, kaj pravzaprav počne v kuhinji zaljubljeni par. Stoji in stoji in ne čuje niti besede. Ko pa Janez odide, pravi gospa Minki:

«Vaš ženin je pa res tih človek. Kar hodi sem, ga še nisem slišala izgovoriti besede.»

Minka (naglo): «Oh, je še tako boječ, da si ne upa nič drugega nego samo jesti.»

Ženski kotiček

Solnčne rože. Gojite solnčne rože! Rastlina je hvaležna, ker ni v nobenem oziru občutljiva. Zadovoljna je z vsako zemljo in z vsako lego. Solnca si poišče sama, drugim rastlinam ga pa ne krati, ker je steblo visoko in ne vejnato. Zrnje solnčne rože je dobra in zdrava piča za perotnino, zlasti za kure. Če ga niso bile vajene, ga jim je treba začetkoma dajati po malem, ko se ga pa privadijo, ga zobljejo prav rade in se dobro rede. — Da se pa zrnje solnčnic uporabiti še za nekaj drugega, namreč za olje, kar je pri današnjih visokih cenah jedilnega olja gotovo upoštevanja vredno. Jedilno olje od zrnja solnčnic je prav prijetnega okusa, boljše in izdatnejše nego bučno. Skrbna gospodinja torej z gojitvijo solnčnih rož, ki ji, razven sadenja, ne povzročajo nobenega dela, lahko prav mnogo prihrani.

Krvave madeže iz obleke odstaniš najbolje, ako namažeš dotična mesta z gostim pšeničnim škrobom (šterko). Razmaži prav na gladko, pusti, da se škrob popolnoma posuši, potem pa suho zmencaj in nazadnje skrtači s ščetjo. Če kri prvič ne izgine popolnoma, ponovi.

DRAGOCENOST VSAKE HIŠE je prijetno dišeči «Elsafluid» lekarnarja Fellerja. «Elsafluid» je najboljše sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celotnega telesa ter se uporablja kot lepotilo (kosmetikum) za nego zob, zobnega mesa, ust, glave itd. «Elsafluid» je močnejši in boljši kakor francosko žganje. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštnino vred 72 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa" lilijino mlečno milo, najboljše blago, najfinejše „milo lepote"; 4 kosi z zamotom in poštnino 120 K.

„Elsa" obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zajedance, nabore itd. ter naredi kožo mehko, rožnatobelo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 K.

„Elsa" Tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 K.

Prodajalci dobe, če naroče najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Lilijino mleko 24 K; brkomaz 10 K; najfinejši Hega-puder drja. Kingerja v velikih originalnih škatlah 40 K; najfinejši Hega-zobni prašek v patentškatlah 40 K; puder za gospe v vrečicah 8 K; zobni prašek: v škatlah 12 K, v vrečicah 8 K; Sachet-dišava za perilo 12 K; Schampoon za lase 8 K; rumenilo, 12 listkov 48 K; najfinejši parfum po 48 in 60 K; močna voda za lase 80 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Delniška glavnica: K 30,000.000 — **Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana** — Rezerve: okrog K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.

Odgovorni urednik Jože Hojkar. — Izdaja Konzorcij Domovine. — Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.